

Uredništvo: Ljubljana, Puceljova ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatništvo: Ljubljana, Puceljova ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računski: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Contr. Contr. Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglašje iz K.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izšla vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mesečno 120.-
za inozemstvo pa 120.-

Uredništvo:
Ljubljana, Puceljova ulica št. 3, telefon
31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad esteri:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Izjalovljeni angleški napadi na egiptskem bojišču

100 sovražnikovih tankov in 14 letal uničenih — Prepre-
čeno angleško izkrcanje pri Marsa Matruhu

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil
je objavil 26. oktobra naslednje 883. vojno
poročilo:

Na egiptski fronti so se izjalovili siloviti
sovražnikovi napadi, podprti z oklopnimi
sredstvi. Število uničenih sovražnikovih
oklopnih voz se je povečalo na 100.

Italijanski in nemški letalski oddelki so
bombardirali in obstreljevali zbirališča in
zaloge v britanskem zaledju. V letalskih
dvobojih so osni lovci sestrelili 14 sovra-
znikovih letal.

Poskus sovražnika, da bi se izkrcal za
hrbtom naših čet na področju Marsa Ma-
truba, je bil onemogočen zaradi takojšnje-
ga nastopa napadalnih letal, ki so prisilila
mnogoštevilne motorne ladje, napolnjene s
četami, da so opustile podjetje in se vrni-
le v svoja izhodišča. Ena izmed teh ladij
je bila zadeta od bombe in je zletela v
vzrak.

Ena naša podmornica se ni vrnila v svo-
je oporišče. Del njene posadke je bil ujet.
Družine slednjih so obveštene.

V zraku nad Malto so bili trije »Spitfire«.

ki so hoteli odrezati pot našim bombnikom,
zadeti od strelav spremljajočih lovcev in
so treščili v morje. V letalskih podjetjih
na sredozemskem bojišču je nemško letal-
stvo sestrelilo 4 britanska letala.

Opustošenje na Malti

Lizbona, 26. okt. S. Gibraltarski škof ki
se je mimogrede mudil v Lizboni, je opisal
nekaterim novinarjem svoje vtise iz tri-
mesečnega bivanja na otoku Malti. Škof je
izjavil, da so vasi in kraji na otoku, ki niso
važni za vojno, nepoškodovani, medtem ko
so v La Valetti vojaški objekti skoraj vsi
popolnoma uničeni. Izjavil je nadalje, da
so omejitve v prehrani znatne in da pre-
bivalstvo dejansko živi pod zemljo. Škof
je povedal, da je Churchill pristal v Gibra-
lartu na svojem poročanju v Moskvo, ker
pa ni našel na letališču nobenega avtomobila,
so ga morali odpeljati v mesto v to-
vornem avtomobilu za prevažanje kaznjenc-
ev. Churchill je najprej protestiral, potem
pa se je moral prilagoditi in je tako prišel
v mesto v jetniškem avtomobilu.

Novi prodori na Kavkazu

Nadaljnje gorske postojanke pred Tuapsejem zavzete
Zopet več hišnih blokov v Stalingradu osvojenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 26. okto-
bra. S. Vrhovno poveljstvo nemške vojske
je objavilo danes naslednje posebno
poročilo:

Jugovzhodno od Novorosijska so bila v
naskoku zavzeta močno branjena sovjetska
oporišča. Nemške planinske čete so v trdo-
vratnih bojih zavzele nadaljnje gorske
postojanke severovzhodno od Tuapsja.
Rušinska letala so v nizkih poletih napadala
sovražnikove postojanke. Hrvatski lovci so
sestrelili pri tem šest boljševiških letal. V
tem frontnem odseku se je izjalovilo več
krajinskih protinapadov in sunkov sovra-
znika s hudimi izgubami zanj. Neka sovra-
znikova skupina sil je bila razkrojena.

V Stalingradu so uničili napadalni oddel-
ki sovražnikova odprta gnezda in zavzeli
več novih hišnih blokov. Severno od mesta
je bil napad prenehan v nadaljnje pre-
dmetje. Razbremenjeni napadi sovražnika
z južne in severne smeri so se zrušili brez
izjeme deloma v bojih moža proti
možu. Oddelki bojnih letal so v zapored-
nih valovih obvladovali sovražnika. Nem-
ški lovci so v teh bojih sestrelili 27 so-
vražnikovih letal. dočim smo izgubili eno
samo letalo.

Naše čete so onemogočile na fronti ob
Donu sovražnikove poizkuse za prehod
reke.

V srednjem in severnem odseku fronte
obojestransko delovanje napadalnih oddel-
kov. Nemski in rumunski bojni letalci so
podnevi in ponoči obstreljevali dovoze so-
vražnika na železnih cestah.

Težko topništvo kopne vojske je doseglo
v petrogorskem zalivu zadetke na sovjets-
ki trgovski ladji »Maratus«. Opažene so
bile eksplozije in požari.

V Egiptu je utrpel sovražnik potem, ko
je bil povsod uspešno ubranjen veliki an-
gleški napad, povsod najtežje izgube. Do-
sedaj poročajo o 104 uničenih oklopnih voz-
ilih. Boje traja dalje.

Napadi nemškega in italijanskega letal-
stva so bili podnevi in ponoči usmerjeni na
motorizirane enice sovražnika. Rušinska le-
tala tipa »Messerschmidt« so sestrelila 4
sovražne bombnike. Sovražnikov poizkus
za izkrcanje v noči od 23. na 24. oktobra
okrog Marsa Matruha je naglo posredova-
nje bojnih letal preprečilo že na morju.
Lahka nemška letala so bombardirala z
dobrim učinkom naprave na letališčih na
trdnjavskem otoku Malti.

Tudi na angleški južni obali so nemška
bojna letala večkrat uspešno napadala za
vojno važne naprave na raznih krajih.

Boji na Ladoškem jezeru

Berlin, 25. okt. S. V. vojaškega vira se
doznajajo nekatere podrobnosti o odlični
operaciji pomorskih sil osi na Ladoškem
jezeru, ki jih omenja današnje vojno poro-
čilo. Italijanske in nemške bojne enice so
nenadno napadle obrežje Ladoškega je-
zera, ki je še v posesti sovražnika. Cilj
napada je bil svetlinik, ki ga je bilo treba
porušiti. Oddelke vojakov osi, ki se je iz-
krcal na sovjetskem obrežju potem, ko je
strel nasprotnikov odpor, je dočela porušiti
svetlinik in povzročiti izredno hudo škodo
sovražnikovi plovi na tem jezeru. Po za-
jetju več svetlinikov se je oddelke vrnil na
ladje, ki so se nato oddaljile. S sovjetske
strani so reagirali s silnimi letalskimi na-
padi in so poslali na pomoč tudi topničar-
ke, da bi odrezale pot italijansko-nemskim
edincem na povratku. V letalskih dvobo-
jih so nemški lovci sestrelili 6 sovražnih letal,
spremljavalni finski lovci pa nadaljnji 5 letal.
Pomorske enice so sestrelile nadalj-
njih 10 sovjetskih letal. Sovražnik je v
brezposelnem protinapadu izgubil v celoti
21 letal. V boji s sovjetskimi topničar-
kami sta bili hudo poškodovani dve sovra-
znikovi čolni.

Ryti o barbi

Helsinki, 26. okt. S. Predsednik republike
Risto Ryti je povelil ob priliki tedna dru-
žine in doma. Poudaril je predvsem, da
na Finskem ni bilo nikoli najmanjšega znaka
defetizma. V 1.941 kakor v 1.1939. Finska
ni imela druge izbire kakor boriti se proti
Rusiji, ki je grozila, da vsili Finski isto

usodo, kakor jo je baltičnim državam. Ve-
mo za kaj se borimo. Hočemo živeti kakor
ljudje, svobodni v svojih domovih in voditi
svojo državo po lastnih načelih. Nočemo
izginiti v ruskem oceanu in nočemo, da bi
bili naši otroci vzgojeni po načelih boljšev-
izma, ki zanika duha. Vemo, kaj bi pome-
nil poraz. Z njim bi naš narod popolnoma
izginil. Razvoj dogodkov je nam v prid,
žetev je bila boljša in dobivamo po-
moč od naših zaveznikov. Rusi so doživeli
take poraze, da je njihov vojni potencial
znatno oslabilen. Če primerjamo položaj
z onim 1.1939, moramo ugotoviti, da je
neizpodbitno boljši. Predsednik je zaključil
svoj govor s poveljevanjem moralnih vred-
not, ki so bile vedno odlika finskega na-
roda.

Švicarski protesti v Londonu

Rim, 25. okt. S. Švicarski poslanik v
Londonu je 22. oktobra prejel noto angle-
škega ministra za zunanje zadeve, v kateri
se pripisuje navadni zmoti v letenju kr-
šitev švicarskega neba, ki se je pripetila
v noči od 19. na 20. septembra. Angleška
nota je dodala k temu opravičilo, ki je ved-
no isto, običajne izraze obžalovanja, ka-
terih si je švicarska vlada nabirala že ve-
liko zbirko. Švicarski poslanik v Londonu
je bil pooblaščen, da izrazi angleški vladi
nov protest, ki označuje švicarski tisk za
»bolj krepkega zaradi novih zmot v le-
tenju«, ki so jih zagrešila števila letala
angleškega letalstva v noči 22., 23. in 24.
oktobra, ko so šla bombardirati mesta v
severni Italiji. Angleška vlada bo vztraja-
la pri obžalovanju vredni navadi zmot a-
ngleških pilotov, pozabljajoč, da je pravi
razlog za te zmot v približku 250 km po-
toli. Kadar gre Angliji za lasten interes,
tepta mirno pravice drugih. Angleško hi-
navstvo ne dopušča priznanja lastnih na-
silstev. V vseh primerih se poslužuje po-
tvare, čeprav so vedno ista opravičila že
smešna.

Dr. Dietrich o angleških utvarah

Berlin, 25. okt. S. V vrsti člankov, napi-
sanih za uradno agencijo narodno-socialisti-
čne stranke, se bavi šef nemškega tiska dr.
Dietrich obširno s sedanjimi strateškimi
in gospodarskimi vprašanji. Ugotavlja
predvsem, da je Nemčija s svojimi zave-
zniki zadala demokrasko-boljševskemu za-
vezništvu najhujše udarce z zasedbo izred-
no obširnih ozemelj, poudarja silo, o kateri
pričajo nedvomno uspehi na bojiških vseh
treh kontinentov. Naši sovražniki ne raču-
najo s stvarnostjo dejstev, marveč z utva-
rami, katerih bistveni element je klasični
Churchillov recept »Vsak angleški poraz je
nova etapa do zmage«. Po zaslugi takega
mamila se je ustvarila psihoza, v kateri
najbolj smešne in groteskne številke, najbolj
bedaste trditve in najbolj drzne prognoze
hranijo nezavedni optimizem anglosak-
skih množic. Seveda skuša s istim sredstvom
sovražna propaganda ustvariti splošno psi-
chozo v nasprotnem taboru, tako slični
poskus se je vedno izjalovil Dietrich ugo-
tavlja, da so dejstva sama odpolna očiti tudi
najbolj naivnim ljudem. Zato narodi tro-
jnega pakta in njihovi zavezniki niso nikoli
smatrali za resno, kar demokrasko-boljšev-
ska propaganda trobi v svet, in zlasti ne
astronomskih števil o severnoameriški
vojni proizvodnji. Šef nemškega tiska raz-
členjuje nadalje kaotične ideje, ki so zna-
čilne za strategijo Anglosasov. Tem kaoti-
čnim idejam postavljajo silo trojnega pakta
resnično genialne ideje nasproti. Žive, di-
namične, revolucionarne ideje. To pojas-
njuje uspehe, ki so stalno namenjeni njih-
ovemu orožju. Načrti sovražnika slonijo na
popolnoma zgrešenih pogojih, predvsem na
že popolnoma premaganim prepričanju, da
sta angleška oblast na morju in industrijs-
ka moč Zedinjenih držav odločilna čini-
telja.

Tuja letala nad švedsko

Bern, 25. okt. S. Snoci je bil letalski alarm
v raznih krajih na Švedskem, ker so ozem-
lje preletela tuja letala. Nastopilo je pro-
tiletalsko topništvo.

Mogočna zborovanja ljudstva slave 20 letnico Pohoda na Rim

Pomembne svečanosti in mogočne manifestacije po vseh krajih
Kraljevine — Nezlomljiva vera v zmago

Rim, 25. okt. S. Delegati, ki jih je dolo-
čila Stranka, so proslavili v vseh glavnih
mestih 20letnico Pohoda na Rim. Bile so
to proslave gigantskih stvaritev, zgodovins-
kih dogodkov neminljivih pridobitev na
vseh področjih in zlasti na socialnem pod-
ročju, kajti fašizem pomeni revolucijo,
ojačanje vseh bistvenih činiteljev prepora-
da, red in disciplino, predvsem pa pomeni
dvig naroda na pravilno raven duhovnega
in gnetnega življenja. Fašizem je bil na
svetu prvi režim, ki je dejansko šel do na-
roda, opravljajoč socialno politiko, ki ne
temelji na namišljenih osnovah, temveč
na obširnem programu, ki se ustvarja za
blago skupnosti v okviru nacionalnih mož-
nosti, obvladajoč siceršno okolnost trenut-
ka. Globoko zavedanje te politike, zdru-
žene z ideali, ki neločljivo spajajo idejo
fašizma z idejo Domovine, je trenutno
stirila množico naroda okrog Duceja za
dosego vseh ciljev, ki bodo z neizbežno
zmago postali še višji in svetlejši.

V Rimu

V Rimu je bila proslava 20letnice ob na-
vzočnosti okrog 20.000 oseb, ki so se zbrale
na trgu pred domom Fašija. Tu so se zbra-
le vse politične, sindikalne in bojovniške
organizacije Rima, katere je obkrožal ble-
ščeč yeneč praporov posameznih skupin in
zastav raznih odsekov. Mogočna je bila tu-
di postrojitev organizacij Stranke z obo-
roženimi oddelki GILA na čelu. Svečanosti,
ki je potekala primerno vojni, in svečanega
obreda so se udeležili prefekt, zvezni tajnik,
podguverner Rima Uccelli, zastopniki
oboroženih sil in številni oficirji.

Po posvetitvi doma Fašija, svetišča in
po blagoslovitvi dvorane, imenovane po
Arnaldu Mussoliniju, je zvezni tajnik iz-
vedel fašistični obred poziva slavno padlih.
Nato je od tajnika Stranke določeni gov-
ornik, imetnik zlate kolajne, Carlo Bor-
sani, imel slavnostni govor ob 20letnici,
povečujoč duhovne razloge revolucije Čr-
nih srajc, zatirajoč, da se mlalina, ob fa-
šistični 20letnici z največjo pravico bori
ter zahteva zase čast orožja in obrambo
fizičnih in duhovnih mej Domovine.

Govornik je zaključil, da pomeni mladi-
na krepost in sposobnost, zvestoba in duha
požrtvovalnosti, popolno poštenost in ju-
naka velikodušnost. Govor imetnika zla-
te kolajne Borsania je povzročil goreče in
dolge ovacije ter veliko manifestacijo zve-
stobe in predanosti na naslov Duceja.

General Galbiati faš- ističnim legionarjem

V Milanu je to mesto s Fašijem prven-
cem z resnobnimi in vojaškimi obredi po
dveh sovražnih letalskih napadih proslavilo
20letnico Pohoda na Rim z obnovo svoje
goreče vere v Duceja in gotovosti v Zmago.
V vojašnici 24. legije »Carroccio« je bila
ceremonija izročitve praporov akcijs-
kih eskader Milici v dokaz nadaljevanja
fašistične Revolucije, ki je na pohodu proti
ciljem, ki jih je določil Duce. Najprej so
bili slavnostni oddelki Črnih srajc, zdaj pa gre-
do proti določenim ciljem strnjene skupi-
ne preizkušnje mož oborožene straže Re-
volucije.

General Galbiati je prišel na proslavo v
spremljavo poveljnika 3. področja Črnih
srajc. Sprejeli so ga podtajnik Stranke Ra-
fasio, prefekt, zvezni tajnik in vsi zastop-
niki vojaških in civilnih oblasti. Po pre-
gledu bataljona Črnih srajc in po razgovo-
ri s svojci padlih članov Milice, je stopil
šef glavnega stana pod obok, ki ga je tvo-
rilo 32 praporov in od tod v svetilišče, kjer
se je zbrano pomudil. Nato so bili prapori
položeni okrog spominske plošče, ki spo-
minja na žrtve Črnih srajc v Afriki, v Špi-
niji in v sedanji vojni.

Nato je general Galbiati dospel na trg
Scale, kjer so bili postrojeni v orožju ba-
taljoni Milice, skupne Voske, vseučiliške
Milicie in predvojaške mladinske organizacije.
Pregledal je skupine. Strnjena množica
Dopolavoristov, ki so se razmetili s
svojimi prapori in zastavami za Vojsko, je
goreče vzklizala Duceju. V gledališču Scali
je imel Eke. Galbiati sveden govor ob na-
vzočnosti številnih zastopstev Sanspolkri-
stov, invalidov, vojnih ranjencev skvadri-
stov, šefov narodno-socialističnih organizacij
z nemškimi generalnim konzulom na čelu
in oficirjem Milice.

Potem ko je omenil, da je Duce navzoč
pri milanski proslavi s svojim velikim sr-
cem, je povzdignil misel k Črnim srajcem,
ki se bore na vseh frontah, dokazujoč, da
je fašistična Revolucija še vedno na pohodu
in hoče doseči tisto socialno pravico, ki jo
bo zmaga dokončno utrdila. Dve desetletji
sta potekli, je nadaljeval govornik, od ti-
ste uporniškega oktobra, od kar so bile
za vedno pomejene sekte in zakonitosti, ki
so predstavljali v Italiji najrazličnejše ide-
je in smeri. V dveh desetletjih napravljena
pot je bila ogromna. Fašistična država je
dosegla svoje cilje. Odprla je obzora, po
katerih so nekdanji zaman hrepeneli italijans-
ki delavci, ki so morali sprejemati gre-
nak kruh tujine, zdaj pa je najvažnejša
etapa Revolucije vojna, življenjska etapa,
najvišja preizkušnja za naš narod. Za ta
cilj narod ne štedi truda in naporov z za-
vestno odločnostjo in neupogljivo vero. Z
isto zavestno odločnostjo, z isto vero, ki jo
je milanski narod pokazal večraj ob so-
vražnem letalskem napadu. Zaman misli
sovražnik, da bo lahko uničil moralno moč
naših ljudi. Narod kaže v vsaki okolnosti

predanost Duceju, vero v lastno delo, go-
tovost v zmago.

Mogočna manifestacija za Duceja je kro-
nala govor šefa glavnega stana Milice in
imela svoj vrhunec v petju Giovinezze. Zve-
zni tajnik je nato predal poslanico, ki jo
milansko ljudstvo pošilja Duceju. V tej po-
slanici dviga mesto Fašija prvenca, ponos-
no in strnjeno v obojanju izdajalskega so-
vražnega napada, svojo misel padlin, pro-
slavljajoč 20letnico Pohoda na Rim, bolj
kot kdaj v črti po poveljih Duceja. Mani-
festacija za Duceja se je mogočno obnovila,
ko je v gledališču z balkona Zvezni tajnik
vzkliknil: »Zmaga bo naša!«

Milan, 25. okt. S. Popoldne je bil v dvo-
rani 23. marca v Domu fašija raport oficir-
jev 3. cone Črnih srajc. Šef glavnega stana
Milice je pregledal na trgu San Sepolero
bataljon M, nakar je general Galbiati na-
slovil na oficirje oborožene straže revolucije
jasne vojaške besede. Predvsem je po-
hvalil odlično zadržanje legionarjev, med
katerimi so poleg zvestih Črnih srajc tudi
mladeniči zadnjega nabora. Govorec nato
o idealnih razlogih, zaradi katerih se bje
vojna, ki bo odprla italijanskemu narodu
nova obzorja dela in veličine, je šef glav-
nega stana govoril o glavnih nalogah Milice,
ki vojaško pripravlja nove generacije
liktorja. Zaključil je, da zmaga mora biti
na vsak način naša, ker črpa vsak Italijan
borbenost in odprano silo iz absolutne vere
v Duceja. Raport se je zaključil s petjem
Giovinezze in molitve legionarja. Po po-
ložitvi venca na svetilišče padlih fašistov
je bataljon defilirao po mestnih cestah in do
spomenika padlih v prvi svetovni vojni. V
»Covu« in prostorih »Popolo d'Italia« so
bili ob navzočnosti generala Galbiatija spo-
minski poklonitveni obredi.

V Napoliju

V Napoliju je bila proslava v Kraljevem
gledališču San Carlo, kjer je Duce pred
20 leti imel na večer pred pohodom na Rim
svoj zgodovinski govor. Veliko gledališče
so napolnile Črne srajce. Prišli so slavnostni
vojni ranjenci, ki so jih zastopniki civilnih
in vojaških oblasti sprejeli ob prihodu z
navdušenimi manifestacijami. Prišli so pr-
vaki in ko je minister za devize in valute
ob spremljavo prefekta in zveznega tajnika
vstopil v gledališče, so navzoči dolgo vzkliz-
kali Fašizmu in Duceju.

Minister je v svojem govoru poveljeval
načela revolucije, ki so dala Italiji državo,
idejo, nov socialni red, zavest in »narodni
ponos. Omenil je etične, politične in gospo-
darske razloge naše vojne, ki se bje skupno
z zavezništvo Nemčijo in ki bo s po-
litično solidarnostjo rodila z novim redom
novo Evropo. Borbeni Fašiji so prvi dvig-
nili zastavo odpora proti boljševizmu in nje-
govim lažnim doktrinom.

Eksk. Riccardi je poudaril, da je usoda
boljševske ideje, ki jo pobijajo nepremag-
ljive armade Os in drugih zaveznikov, že
zapetelna. Minister je zaključil, da mora
biti Sredozemlje, ki ne dopušča rube-
nega sovladanja, italijansko v rimskem smislu
besede. Vojna, v kateri se Italija tori za
dosego tega visokega cilja, bo gotovo in
matematično zmagovita. Govor ministra
Riccardia je dal povod za goreče mani-
festacije zvestobe do Duceja.

V Triestu

V Triestu je bila spominska svečanost
v gledališču Rossetti, ki so ga napolnili
skvadristi Črnih srajc, delavci in ljudstvo.
Eke. Attilio Teruzzi, minister za Italijansko
Afriko je ob navzočnosti zastopnikov
oblasti s prefektom in zveznim Tajnikom
na čelu in ob navzočnosti zastopstva nem-
škega konzulata, proslavil 20letnico Po-
hoda na Rim. Po govoru ministra Teruzzia
so nastale mogočne velike manifestacije za
Duceja in Vojsko.

V Pisi

V Pisi so fašisti s skvadristi in legio-
narji proslavili 20letnico Pohoda na Rim
ob navzočnosti Eksk. Guidia Buffarinija,
podtajnika v notranjem ministrstvu, in so
proslavili junaško dejanje legij iz Pise, ki
so pred 20 leti sledile Duceju pri pohodu
na Rim. Eksk. Buffarini je v Liktorski
palači po toplem pozdravu zveznega taj-
nika s strastjo Fašista govoril legionarjem
in družinam padlih ob navzočnosti vseh
zastopnikov mestnih oblasti, s prefektom,
zveznim tajnikom in županom na čelu. Go-
vornik je med drugim rekel:

»Želim sem dobiti stik z vsakim legionar-
sko dušo in dušo skvadristov, kajti vem, da go-
vorim močnem revolucije, ki so vneti in dr-
znivi v Ducejem imenu kakor pred 20 leti
in čutim vaše duševne utripe kakor tedaj,
preizkušene v hudih preizkušnjah. Duce ve,
da lahko računa na vašo srca kakor na
vaše puške. 20 let je že nekaj v življenju
človeka, toda nič se ni spremenilo v vas.
Nič se ni spremenilo v dušah legionarjev
in kar je vredno, je to, da v določenem
trenutku, ko se pomakne kazalec ne go-
dovinski uri, vsak Fašist maršira proti
ciljem, ki jih določi Duce. Ura, ki jo pre-
življamo, je svečana in odločilna. Smo v
fašistični vojni in na nas so obrnjeni po-
gledi vsega sveta. Naša navada je, da se
borimo z dejstvi in ne z besedami in vo-
jna, v kateri se mi borimo, ne dovoljuje
nikomur, da bi bil le gledalec. Vsi smo
udeležujoči in bori in kot taki v nudi
bitki z gotovostjo v zmago, ki jo hoče Du-
ce. Ko se bodo vsi obkopi razpoldli in jih
bo pozlatilo solnce zmage, bo še odmevalo
v naših srcih ime ki je bilo vedno in bo
ostalo krik strasti in zvestobe: Duce, Duce,
Duce!«

Navdušujoče besede Eksk. Buffarinija so
povzročile mogočne manifestacije za Du-
ceja, na dvorišču pa so se dvignile pesmi
Revolucije.

Odkritje spomenika pisarskim legionarjem

Podtajnik notranjega ministrstva je na-
to izročil spominske kolajne Fašija v Pisi
legionarjem in družinam za revolucijo pad-
lih Pisancev. Po izročitvi nagrad in zaslu-
žnih znakov mladimcem GILA, ki so se
uveljavili v narodnih umetniških, kulturnih
in sportskih prireditvah, je Eksk. Buffarini
na čelu kolone skvadristov in legionarjev
ob spremljavo vseh zastopnikov oblasti, od-
korakal po mestnih ulicah med množico
in se napotil na križišče Tagliatieri, kjer
je bil odkrit spomenik ob navzočnosti ogro-
mne množice Fašistov vseh rajskejskih skup-
in v mestu zastopnika Oboroženih sil ter
zastopnikov GILA in bojovniških organizacij.
Zvezni Tajnik je po blagoslovitvi spo-
menika spregovoril vzvišene besede ter na-
to pozval fašistične mučence. Množica je
odgovorila s slovesnim »Navzoči smo!«
Eksk. Buffarini je nato odredil pozdrav
Duceju, med navdušenimi manifestacijami
vseh fašistov in naroda. Na spomeniku je
naslednje besedilo: »Predvidevaloj dejstva
in dogodeke, prešinjeni z obupno in junaško
voljo Mussolinija, so od tu odšli, ponoči
27. oktobra 1922 legionarji iz Pise k pohodu
na Rim. Pisanski Fašizem ob 20letnici.«

Podtajnik v notranjem ministrstvu je nato
na čelu kolone odšel na trg Carmine, kjer
je bila odkrita spominska plošča, ki spo-
minja, da je bil tam sedež glavnega stana
pisarskih legionarjev v usodnih dnevih Po-
hoda na Rim.

V drugih mestih

V Turinu je na trgu Bodoni kjer so se
prvič zbirali turinski skvadristi, kvadruc-
vir de Vecchi di Val Cismona ob navzoč-
nosti vseh zastopnikov oblasti in velike
množice Črnih srajc in ljudstva obudil spo-
min na junaško akcijo fašizma, ki je v 20
letih režima zaplodel zavest in Italijansko
voljo mogočne manifestacije navdušenja in
za gotovost v zmago so zaključile govor.

V Mentoni je nac. svetnik Enrico Mar-
ghera ob navzočnosti vseh vojaških in civil-
nih oblasti ter fašističnih hierarhov prosla-
vil 20letnico revolucije Fašistov pred mo-
gočnim zborom Fašistov, liktorske mladine
in naroda, ki so vsi izražali italijansko vero
odrešenega Mentona. Svečanost se je za-
ključila s petjem fašističnih himen in z
mogočnimi manifestacijami za Duceja in
zmago.

Proslave v inozemstvu

Berlin, 25. okt. S. V večjih mestih Nem-
čije je bila proslava 20letnice Pohoda na
Rim v Fašističnih domovih z mogočnimi
zborovanji, katerih so se udeležila italijan-
ska občestva, skvadristi in Črne srajce.
Vrhunec na vseh zborovanjih so bile na-
vdušene manifestacije za Duceja. V Ber-
linu je bila svečanost v Domu fašija. Na-
vzoči so bili Eksk. Alfieri, član Velikega
sveta, z vsem osebjem poslanstva, vojaški
atašeji z generalom Marrasom na čelu, ge-
neralni konzul Bossi, inspektor Fašijev za
Nemčijo tajnik Fašija v Berlinu, zastopniki
sindikalskih konfederacij ter številno za-
stopstvo Oboroženih sil. Potem ko je spre-
govoril poslanik Alfieri kratek govor, je
tajnik Fašija Savini poročal o delovanju
Stranke in njeni organizaciji v Berlinu.

Dunaj, 25. okt. S. Italijanska kolonija
na Dunaju se je zbrala v veliki dvorani ge-
neralnega konzulata in proslavila 20letnico
pohoda na Rim. Razen prvakov so bili na-
vzoči okrožni vodja Scharitzer in konzuli
zaveznikov in prijateljskih držav. Po pre-
čitjanju poročila o udeleževanju kra

Proslava 20-letnice Pohoda na Rim v Ljubljani

Ljubljana je praznovala svojo drugo obletnico pohoda na Rim — Obletnica je za Italijane tudi 20-letnica

Ljubljana, 25. oktobra

Zjutraj je bila odkrita na sedežu Zveze borbenih Fašijev z dostojno svečanostjo spominska plošča, ki spominja na žrtvovanje sedmih padlih po komunistični roki na tej zemlji, ki je malo časa sem italijanska. Sledila je služba božja na prostem, ki se je zaključila z molitvijo za Kralja-Cesarja.

Nazvoči so bili Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Eksc. Grazioli, Eksc. Robotti, poveljnik XI. armadnega zbora, župan general Rupnik, general Montagna, vodja nemškega konzulata Liesenberg s predstavniki narodno socialistične stranke Grubitsom, Hengererjem in Rauscherjem, nadalje konzul Neodvisne Države Hrvatske in drugi predstavniki oblasti. Po strojni je bil oddelek Oboroženih fašistov. Zvezni tajnik je po odkritju spominske plošče velel poklonitev padlim fašističnim tovaršim. Visoki komisar je zatem položil lovorjev venec.

Takoj nato se je podal Zvezni tajnik v spremstvu dveh članov fašist, direktorja na sedež poveljstva Armadnega zbora, da sporoči pozdrav Crnih srajc Ljubljanske pokrajine vrlim bojevnikom, ki se na tej zemlji borijo proti komunističnemu sovražniku. Sprejel ga je šef generalnega štaba polkovnik Gallo z drugimi častniki, prideljenimi poveljstvu.

Po govoru Zveznega tajnika, ki je prebral poslanico v imenu Crnih srajc operativnim četam, je izrekel Eksc. Robotti besede občutnega občudovanja za skupnost duha in moči, ki navdaja na tej zemlji italijansko vojsko z Mussolinijevimi Crnimi srajcami.

Spomnil se je tudi duha vrlim bojevnikov, ki ponosno prinašajo vsak dan svoje žrtve za italijansko zavestjo in ki zro k podobni Kralja Cesarja ter Duceja kakor k simboloma najvišjega domovinskega idealizma.

Zatem se je podal Zvezni tajnik v spremstvu članov Zveznega direktorja na pokopališče, kjer je položil venec na čast padlim v sedanji vojni. Vojaške časti je izkazal oddelek Oboroženih fašistov.

Ob 10. uri je izročil Visoki komisar v telovadnici Gill-a v navzočnosti predstavnikov oblasti mladim organiziranim ustanovne nagrade društva »Dante Alighieri« za mlade Slovence, ki so bili najboljši klasificirani v tečajih italijanskega jezika.

Ob tej prilici je naslovil Eksc. Grazioli na mlade organizirane besede priznanja za njihovo dobro voljo glede učenja italijanske in jim je predložil, da je dejstvo, da so spontano in kot prvi pristopili k organizaciji Gill-a znak posebne časti, saj se bodo lahko sklicevali v bodočih letih na to svojo prednost. Z manifestacijo entuziasma so bile sprejete besede Visokega komisarja, ki je v spremstvu drugih odličnikov zapustil dvorano, dočim je mladina vzdikala Duceju. V isti dvorani Gill-a je zatem tovariš Izzi do Zveznega poveljstva proslavljal za organiziranje 20. obletnice fašistične revolucije.

Ob 11. uri je bila v gledališču Dopolavora Oboroženih sil službena proslava zgodovinske 20-letnice, ki so ji prisostvovali vsi predstavniki oblasti.

Zvezni tajnik je naslovil na navzoče fašiste besede zvestobe in ponosa, da se lahko proslavlja 20letnica Revolucije v tej zemlji, ki je bila po italijanskem orozju odrešena iz novemu življenju. Poudarjal je razen tistih, ki so za znak posebnega ponosa od strani tistih, ki so v službi imperialne fašistične domovine, če uživajo prednost žveti, v pokrajini, kjer se vrši borba proti najostrejšemu sovražniku fašizma.

»Ob zori tretjega desetletja prisegajo ljubljanski fašisti — tako je zatrjeval Zvezni tajnik —, da bodo vedno bolj zvesti Revoluciji ter da se bodo z zgledom pokazali vredne privilegija, ki jim ga je naklonil Duce.«

Tovariš Umberto Cungi je zatem na povabilo Zveznega tajnika izrekel navzočim besede zvestobe ter jasno prikazal revolucionarno kontinuiteto fašizma, ki vznika na tej zemlji v Mussolinijevi imperialni koncepciji.

Ne zmenimo se za sovražnike, četudi se nazivajo Anglija, Rusija ali Amerika, tem manj se za pojav partizanstva, ki bo odločilno zatrt po simbolih liktorske vzpostavitve romanske civilizacije. Pogledi privilegiranih Italijanov, ki se borijo na tej zemlji, morajo biti uprti k ciljem, ki jih je napovedal Duce z opozorilom na spomin na najčistejše žrtve padlih, ki so se s plemenitim žrtvovanjem svoje krvi izkazali vredne, da sodelujejo pri dosegu zmagovitega smotira višje socialne pravičnosti.

Proslava se je zaključila z manifestacijami toplega entuziasma ter vzkljanja Duceja, medtem ko je Visoki komisar velel pozdrav Veličanstvu Kralju-Cesarju ter Duceju. Zatem je vzdiknil »allala« zmagovitim, junakiim bojevnikom Osi.

Popoldne so se Zvezni tajnik in člani Direktorja Zveze napotili, da posetijo odrede v njihovih bivališčih, da jim izroče pozdrave in darove Stranke ob priliki Dvajsetletnice. Povsod so bili voditelji sprejeti z navdušenjem od vrlim vojakov, ki so izražali se enkrat Stranki navdušeno zahvalo ter vzdikali gotovosti končne zmage našega orožja.

Ves dan so se skvadristi, bojevniki in fašisti menjavali v straži pri spominski plošči podlim, ki je bila zjutraj odkrita na sedežu Zveze fašijev.

Poljedelci Duceju

Rim, 25. okt. s. Predsednik fašistične konfederacije poljedelskih delavcev je poslal Duceju naslednje pismo:

Izvršna skupščina fašistične konfederacije podeželskih delavcev, ki se je zbrala ob prvi 20letnici režima, je prakticala v spomin ustvarila v narodnem poljedelstvu. Z globokim in upravičenim ponosom je skupščina lahko ugotovila, da so bili z vašim delovanjem doseženi cilji kakor v nobeni drugi dobi v naši državi. Vi, Duce, ste zopet pridobili za obdelavo z odstranitvijo močvirja milijone hektarjev zemlje, ste ustanovili mesta, kjer danes polje življenje množi, ste dvignili proizvodnjo moč polji, kjer stoji sedaj hiše kolonov, prej pa so bili pušavski predeli. Izvedli ste zakonodajo, ki je postavila poljedelsko delo na nove osnove in ga obkrožila s čudovitimi pomočnimi in skrbstvenimi ustanovami. Ustvarili ste s korporativno ureditvijo in potem z gospodarskimi ustanovami in obdelovalnimi načrti družbeno zavest, kakršne nikoli ni bilo v poljedelstvu. To je stvarstvo. Uspešno vam je nadalje odstraniti nasprotje med mestom in deželo, ki oba v zavesti dolžnosti in pravic tekmujeja v krepitvi sedanjosti in bodočnosti države. O novem duhu, ki preveva poljedelstvo, so pričali zvestobe in zaleta, s katerim kmetje Italije, ki tvorijo največji kontingent vojakov v vojni, njihove borbe na vseh frontah. Obujajoč spomine na pretekla leta, ne da bi ostali na doseženih postojankah, temveč, da bi nadaljevali pohod proti ciljem, ki ste jih označili. Vam zagotavlja, Duce, skupščina poljedelskih delavcev kot tolmáč čustva petih milijonov poljedelcev, da ne bo po Vašem povelju ničesar opuščena, da bo v novi poljedelski sezoni, ki črpa iz proslav prve 20letnice revolucije Crnih srajc izpodobila, vsaka ped zemlje obdelana in da bo poljedelsko delo v največji in človeški meri prispevalo k zmagi.

»Prima linea«

Izšla je 6. številka glasila Fašistične Zveze za Ljubljansko pokrajino in ima že pol slavnostnega značaja zaradi bližnje proslave fašistične dvajsetletnice. Za slavnost pohoda na Rim izide »Prima linea« v posebno svečani obliki in z vsebino, posvečeno velikemu prazniku. Poleg uvodnika o prvi obletnici ustanovitve borbenih fašijev pri nas vsebuje prva stran članek o »Fašizmu in svobodi«. Med nadaljnjim pestrim čitvom je vsekakor zanimiva razprava o italijanstvu Ljubljane v preteklih vekovih. Imena Zois, Codelli, Valvasor razločno govore o deležu, ki so ga sinovi Italije doprinesli h kulturnemu razvoju naše dežele.

Praznovanje obletnice Pohoda na Rim v Ljubljani

Obletnica pohoda na Rim, v sredo 28. t. m. se bo praznovala s tem, da se na javnih postojih izvešijo zastave. Osebe uradov bo opravljalo svojo službo po normalnem delovnem času.

Kulturno in socialno razbojništvo komunistov

Požgali so staroslavni grad v Kostanjevici in pahnili v nesrečo veliko število revnih ljudi

Ze pred tedni se je izvedelo za novo razbojništvo, ki so ga zagrešili komunistični partizani. Uničili so staroslavni kostanjeviški grad, eno največjih znamenitosti Ljubljanske pokrajine. O tem nam poroča prijatelj našega lista iz Novega mesta:

Prošli terek sem moral službeno v Kostanjevico na Krki in ne morem vam povedati, kako sem bil razočaran, užaločen in užaljen, ko sem videl, da staroslavni kostanjeviški grad ni več in da se na mestu te znamenite priče naše zgodovine dviga samo še golo, ožgano in polporušeno zidovje. Grad je bil v Kostanjevici edina znamenitost, obenem pa ena največjih znamenitosti vse Ljubljanske pokrajine. Stebrovje dolgi hodniki in njihovi oboki so pričarali gledalcu pred očmi davno minule čase. Utrjeni vhod z dvema obrambnima stolpčema je bil romantičen ostanek srednjega veka, nad vhodom pa je silka na presno predcevala prizor, ko so hajduki zadnji napadli samostan in se ga hoteli polastiti z zvijačo. Na dvorišču gradu — nekdanjega kartuzijskega samostana, ki ga je razpusil cesar Jožef II. — je stala veličastna cerkev, ki sicer ni več služila svojemu namenu, bila pa je eden izmed najlepših spomenikov gotskega cerkvenega stavbarstva na naših tleh. Urad za ohranjanje zgodovinskih spomenikov je zadnja leta z znatnimi stroški in veliko skrbjo dal odličiti baročne prizideke, ki so skrivali šiljaste gotske oboke in jih spreminjali v okloge.

Zdaj ni več te prelepe stavbe, o kateri je šele pred par tedni pisalo tudi »Jutro«. Iz dobro ohranjenega gradu in cerkve je nastala obupna razvalina, ki očitačje štrli v zrak kot dokaz nepojmljive komunistične podivjanosti in nekulturnosti. Do požara je bilo v gradu nad 30 dužin, deloma uradnih, deloma zadnje čase priseljenih; tu je poslovalo sodišče, razen tega je imela v gradu sedež šumska uprava, obsežne kleti pa je zasedla Vinarska združba. Vse te ustanove in vsi ti ljudje so sedaj brez strehe ter se morajo potikati pri prijateljih, znanih in sorodnikih kot nesrečni brezdomci. Ko sem izpraševal, kaj in kako se je zgodilo, so mi ljudje, še vedno polni ogorčenja, pripovedovali:

nese narodom, razen zmage in osvoboditve, tudi »pravi mir«.

Na pragu dvajsetletnice Revolucije se morajo vsi Italijani dobro zavedati teh temeljnih činiteljev sodobne zgodovine. Te vodilne niti dokazujejo namreč neizbežno usodnost svetovnega konflikta, kategorično potrebo italijanskega posega vanj, plemenitost naše zadeve, častno mesto, ki ga v borbi zastopamo, in velike zgodovinske naslove, ki krase naše zastave.

Gospodarstvo

Prepoved proizvodnje in prodaje usnjenih izdelkov

Glede na potrebo, da se zagotovi spoštovanje določb naredb Visokega komisarja z dne 3. aprila 1942-XX št. 62 o prepovedi uporabe usnja pri izdelovanju kovčgov, torbic, kočij, tapacaranja, opreme in sploh izdelkov iz kože na splošno, odreja visoki komisar naslednje:

Prodaja premetov, ki spadajo v skupino kovčgov, torbic in tapacaranja, ki so v celoti ali deloma izdelani iz kože, je potrošnikom dovoljena le do 31. decembra 1942-XX.

Upotevajoč, da ostanejo še na dalje v veljavi določbe o prepovedi uporabe usnja pri izdelovanju kovčgov, torbic, kočij, tapacaranja in izdelkov iz usnja na splošno, kakor tudi ostale določbe v omenjeni naredbi, je od 1. januarja 1943 dalje prepovedana prodaja naslednjih predmetov, izdelanih iz usnja: kovčgov, pokrival, map, potnih torbic, damskih torb in torbic, listnic, naslanjačev, stolov, blazin in drugih predmetov opreme. Zaloge navedenih predmetov, ki ne bodo prodane do 31. decembra, bodo morale industrijske in trgovske tvrdke shraniti. Visoki komisar pa bo kasneje izdal odredbo o njih uporabi. Glede uporabe usnja, ki ni primerno za drugačno uporabo ter uporabe usnja, ki ni primerno za izdelavo čevljev in za proizvodnjo predmetov iz usnja, namenjenih za izvoz, si Visoki komisar pridržuje pravico, da odredi preustrežne morebitnih zalog takih kož in interesancem.

Pokrajinski korporacijski svet in druge oblasti in ustanove, ki prejemajo to okrožnico, se vabijo, da poskrbe za spoštovanje navedenih odredb.

Opozorilo zaradi krompirja

Prehranjevalni zavod opozarja vse one stranke, ki so dvignile dovolilnice za prevoz krompirja po 15. septembru, da bi morale prinesiti karte za krompir na Prevoz že do 3. t. m. Opozarjamo stranke, da bo oblast njihove zaloge krompirja zaplenila, kršitelje pa kaznovala po čl. 6 naredb Visokega komisarja št. 166 z dne 29. avgusta 1942-XX, če bodo še nadalje odlašali in kolikor ne bodo odiali odrezkov do 31. oktobra t. l.

Obenem pozivamo vse one, ki so si nabavili krompir brez dovolilnice za prevoz ali kakor koli brez vrednosti Prehranjevalnega zavoda, da takoj prinesejo svoje karte za krompir, da jim odtegnemo ustrežajoče število odrezkov. Ker so pridelovalci, ki so dobavili krompir posameznim strankam, prijavili Prehranjevalnemu zavodu poleg količin, ki so jih prodali, tudi naslove teh strank, so Prehranjevalnemu zavodu znani mnogi naslovi onih, ki še vedno niso prijavili kupljenega krompirja. Krompir je — kot rečeno — treba prijaviti najpozneje do 26. t. m., sicer se bo proti kršiteljem zgoraj navedene naredb kazensko postopalo.

Gospodarske vesti

— Pred izdajo novih oblačilnih izkaznic. Poročali smo že, da bomo s 1. novembrom dobili nove oblačilne izkaznice, ker sedanje potečejo z 31. oktobrom. Kakor smo že navedli, bomo imeli v bodoče le dve vrsti izkaznic, in sicer za otroke do 4. leta in za starejše osebe, medtem ko imamo sedaj pet vrst izkaznic (za otroke, za dečke, za deklice, za odrasle moške in za odrasle ženske). Tudi nova oblačilna izkaznica za odrasle bo imela 120 točk in bo veljala od 1. novembra t. l. do 31. decembra prihodnjega leta. Pretekli teden se je v Rimu sestala korporacija za oblačilno stroko, da končno prouči spremembe, ki se bodo letos uvedle ob razdelitvi novih izkaznic. Predsedoval je nacionalni svetnik Parolari, nazvoči pa so bili tudi predstavniki državnih oblasti in predstavniki sindikalnih organizacij ter prizadeti gospodarskih ustanov. Uvedba samo dveh vrst izkaznic bo olajšala poslovanje in bo v okviru rodbin omogočila kombiniranje s točkami. Pri novem določanju števila točk za tkanine bo merodajna predvsem teža, ker je to najbolj v skladu z nameni racioniranja. Izjema bo veljala samo za tkanine za delovne obleke, kjer bo določeno najmanjše število točk in se teža ne bo upoštevala. Bolj smoteno bo tudi določeno število točk za konfekcionirane obleke v razmerju z uporabljenim tkanino. Nadalje bodo točne določbe glede velikosti otroških oblek, oblek za deklice in dečke, da ne bo sporov med prodajalci in odjemalci. Večje spremembe bodo tudi v seznamu točk za obutev glede na potrebno prilagoditev predpisom za proizvodnjo in prodajo tipizirane obutve. V celoti je bilo ugotovljeno, da se je lani način racioniranja obnesel in da so bili disciplinirani tako proizvajalci, razdeljevalci, kakor tudi potrošniki.

— Iz italijanskega gospodarstva. Upravni odbor italijanske velebanke Credito Italiano v Genovi (z glavnico 500 milijonov lir) bo na bližnjem izrednem obnem družbe delničarjev predlagal pripojitev družbe Società Immobiliare e per Gestioni in Milano (glavnica 23 milijonov lir), in sicer na podlagi fuzije. — Italijanska železarniška družba Società Italiana Acciaierie Cornigliano (SIAC), ki ima glavnico 500 milijonov lir, bo prevzela dve drugi družbi, in sicer S. A. Stabilimenti Silvestro Nasturzio v Genovi (glavnica 25 milijonov lir) in družbo Ferriere Fratelli Sanguinetti.

— Nove elektrarne v Rimu. Iz Rima poročajo: Na praznik 28. oktobra bodo v bližini Rima stavili v pogon novo veliko hidrocentralo, ki bo dajala letnih 40 milijonov kilovatnih ur električnega toka. Nova centrala je najmodernejše urejena. Zgrajena je pod zemljo, da lahko bolje izkoristi vodni padec, ki znaša 130 m. V teku letošnjega leta bo prišla v obrat še druga velika centrala, ki se še gradi in bo dajala prav tako 40 milijonov kilovatnih ur na leto.

— Iz trgovskega in zadružnega registra. Pri tvrdki Matej Orehek, trgovin z mešanim blagom v Ljubljani je vpisan javni družninar Matej Orehek ml. iz Ljubljane, zaradi česar je nastala javna trgovska družba. — Črtana je tvrdka Julio Meini d. d. Zagreb, podružnica Ljubljana, ker je ljubljansko podružnico te tvrdke prevzel Julio Meini, trgovec v Triesteu. — Pri Nabavljalniki zadruzi železničarjev Ljubljanske pokrajine, zadruzi z o. j. v Ljubljani je izbrisan član upravnega odbora Franc Sovre, vpisan pa član upravnega odbora Peter Uršič, železniški zvanik v Ljubljani. — Iri Tiskovni zadruzi z o. j. v Ljubljani sta izbrisana člana upravnega odbora Adolf Ribnikar in inž. Boris Sancin, vpisana pa sta inž. Janko Mačkovec in odvetnik dr. Joža Pučnik.

— Iz gorenjskega trgovskega registra. V novo ustanovljeni register za Gorenjsko v Kranju so bile vpisane nastopne tvrdke: Kranjske tvornice gumija, družba z o. z. (glavnica 1 milijon mark); poslovalje ing. Wilhelm Brey, Wilhelm Grupe, ing. Otto Papesch, Baldomer Geiger, Hans Strobel in Horst Ritscher; škofjeleška predelnica in tvornica sukanos, družba z o. z. (glavnica 25.000 mark); poslovalje Paul Markgraf, dr. Herbert Markgraf in dr. Georg Markgraf; Kajejan Ahačič, imetnika dr. Ahačič in ing. Sauer, tvornica srpov in kos, kmetijskih strojev in orožja ter žaga, Tržič; ing. Jos. Deked in sin, gradbeno podjetje, Kranj (prokurist ing. Matija Kleinienst).

— Bolgarija na prvem mestu v orientalski proizvodnji tobaka. Po bolgarskih uradnih podatkih se ceni letošnja letina tobaka v Bolgariji na 62 milijonov kg. Bolgarija je danes na prvem mestu med orientalskimi proizvajalci tobaka, odkar sta Bolgariji priključeni bivša Južna Srbija in bivša grška Trakija. Leta 1934 je znašala bolgarska proizvodnja tobaka 21 milijonov ton. V letu 1937 se je dvignila na 35 milijonov ton, potem pa so morali proizvodnjo omejiti, ker so nastale težkoče pri vnovčenju pridelka. Tako je naslednje leto padla proizvodnja na 22 milijonov ton. Danes pa Bolgarija z lahkoto proda svoj pridelek, predvsem v Nemčijo, ker se je sedaj v vojni potrošnja tobaka in cigaret povsod znatno dvignila.

— Razvoj steklarske industrije v Srbiji. Poleg že obstoječe tvornice stekla v Čačku gradijo sedaj v Arandjelovcu in Šumadiji novo tvornico, ki bo prihodnji mesec pričela obratovati. Tvornica bo izdelovala steklenice, Poleg te tvornice so pričeli graditi nadaljnje obrate za izdelovanje drugih vrst stekla. Predvidena pa je gradnja tretje tvornice za izdelovanje kozarcev in ostalega servisa.

najhuje udaril revne ljudi, za katere imajo komunisti toliko hinavsko lepih besed.

Komunistični partizani torej s požigom kostanjeviškega gradu niso le uničili nadomestljivo kulturno dobrobo z neprecenljivo vrednostjo, temveč so pahnili v obup tudi veliko število socialno najšibkejših ljudi. Njihovo razbojništvo je zato v enaki meri udarec v obraz kulturi, kakor v obraz socialnemu čuti. V polni meri zasluži ostro obsodbo, ki ga je doletela ne le meji prebivalstva Kostanjevice in okolice, temveč tudi v ostali javnosti, ki je dolga s tem nov dokaz več za nužno potrebo, da se ves narod strne v boju proti komunizmu in njegovemu partizanstvu.

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Na pragu dvajsetletnice

Te dni bo vsa Italija proslavila dvajsetletnico zgodovinskega fašističnega pohoda na Rim. Znani italijanski publicist Mario Appellius, sotrudnik glavnega fašističnega organa »Il Popolo d'Italia« je ob tej priliki napisal zanimiv članek pod gornjim naslovom, ki ga podajamo tudi našim čitateljem.

Italija se pripravlja, da z resno vojno svečanostjo proslavi dvajsetletnico Pohoda na Rim, onega italijanskega zgodovinskega dejstva, po katerem je Revolucija Crnih srajc, ko se je dokopala do oblasti v Italiji, postala evropsko zgodovinsko dejstvo.

Nova Italija je bila rojena 23. marca 1919 na nekem milanskem trgu. Nova Evropa pa je bila rojena 28. oktobra 1922 v Rimu med cesarskimi forumi, krščanskimi bazilikami, Oltarjem Neznanejuna junaka in nočnimi taborišči skvadristov.

Vsa zgodovinska sodobnega sveta se začneja s Pohodom na Rim. To je bilo prvo dejanje odpora modernega človeštva proti angleški versajski izdaji in Wilsonovi burki.

Italijanski narod je doletela čast, da je otvoril pohod nove zgodovine. Mi smo namreč začeli z uporom. Mi smo namreč velikemu uporu dali idejo, zastavo, prvega vodnika, bojno pešem, simbole, doktrino, tehniko borbe, prve mučenike, prve junake ter praktičen zgled, kako se je treba vesti in kako delati, ako se hoče zmagati. Pohod na Rim predstavlja prvo barikado svetovne vstaje.

Zaplojene po fašizmu se razrastejo sodrodne revolucije: narodni socializem, falangizem in drugi pokreti. Vsa izmed teh revolucionarnih pokretov, ki je bil obenem nacionalnega in socialnega značaja, se je sicer razvil samostojno, z lastnimi sredstvi, v duhu in po temperamentu raznih narodov; vsak izmed njih je našel svojega voditelja, svoje mučenike in svoje junake. Skupke vseh teh vzporednih revolucij in izžarevanje njih močnih obrazcev po ostalem kontinentu sta ustvarila duhovno razpoloženje Nove Evrope, ki je povsod, ob Teveri, ob Renu ali Guadalquiviru protiboljševiška, nasprotujoča angleškemu gospodarstvu in ogorčena proti severnoameriški brezbrzičnosti.

Pohod na Rim je tipično italijanski pojav, bodisi po narodni prostovoljnosti, iz katere je vzniknil, bodisi po velikem smislu za mero in vago, ki je vodil korake zmagovalcev, po cesarskem značaju Voditelja, po univerzalnosti idej in obrazcev, po svečanosti simbolov po oprijemljivi humanosti socialnih zahtev, po pročnosti doktrine, po praktičnosti ciljev, po pametnem zadržanju na mednarodnem področju.

Nesteti narodi so našli in najdejo še vedno v »italijanski revolucionarni ideji« idealen in praktičen odgovor na svoja nacionalna in socialna vprašanja.

Kriza sodobnega sveta je namreč kriza narodov in kriza družbe. Mnogi narodi niso še dsegli svoje politične neodvisnosti, medtem ko so drugi, ki so menili, da so si to neodvisnost priborili, spoznali, da razpolagajo le z videzom svobode ne pa z njenim bistvom, kajti ni resnične nacionalne svobode, ako ni združena z notranjo politično neodvisnostjo in zunanjo gospodarsko neodvisnostjo. Vsi narodi čutijo potrebo po udobnejšem, mirnejšem, pravičnejšem in bolj gotovem socialnem življenju, v katerem se ni treba zatekati k neredu ali tuji

spletki zato, da se vzporedno med seboj interesi raznih socialnih razredov.

Fašizem Benita Mussolinija ustreza vsem tem potrebam in težnjam modernih narodov, kakor kaže njegov politični, gospodarski in socialni program.

Mednarodna istovetnost nacionalnih in socialnih dram je postavila naslednje veliko vprašanje: Kdo onemogoča ljudstvom sveta, da se kar najbolje uredi na ogromnih prostorih zemlje? Kdo prepoveduje vsem narodnim gospodarstvom, da bi smela delovati in se kretati v skladu z življenjskimi interesi vsake posamezne države? Kdo prepoveduje narodom, da bi se socialno razvijali in preuredili po smernicah lastnega nagona in nasvetih, izhajajočih iz lastne skušnjave?

Odgovor na ta splošna vprašanja ima obraz ene same rase, hegemonistične, ponosne, nad vse bogate, egoistične in krute rase, ki se je imperialistično usidrala na vseh petih kontinentih in ki vseh pet kontinentov izmaga in jim pije kri s svojimi požrešnimi tipikami, ki hlepe po zlatu, požirajo potne srage drugih in se opajajo ob ostrem okusu krvi.

Med moderno svetovno revolucijo in hegemonistično raso, ki govori angleški jezik, je bil spopad neizbežen. Lahko bi ga sicer preprečila modrost zatiralca, kakor mu je narekoval njegov lastni interes, toda zatiralec, postavljen prvi proti svoji volji na neugodna tla sporazuma ob zeleni mizi v Monakovem, je oholo odbil, da bi se vrnil na taka tla. Revolucija je tedaj zopet povzela svoj pohod, ki ga ni bilo mogoče zaustaviti, London pa je, da bi ga zadržal, sprožil evropski konflikt in Roosevelt je ta konflikt, da bi imel več časa na razpolago za pomoč Londonu, spremenil v svetovnega.

Toda Pohod Revolucije se nadaljuje. Izhajajoč iz Milana in dospelši v Rim, je iz Rima, Berlina, Tokija in več drugih evropskih in azijskih mest krenila v svet z združenimi vojskami romanstva, germanstva in niponstva v imenu treh imperijev ter v zastopstvu vseh zatiranih narodov in vseh naci, ki ječe v verigah.

Ta pohod se je sedaj spremenil v pohod proti Moskvi, proti Londonu, proti Washingtonu, za osvoboditev vsega modernega sveta obeh tiranij, ki dušita zgodovino: politične tiranije rase, ki izgovarja »yes«, in gospodarske tiranije angleško-židovsko-severnoameriškega superkapitalizma.

Ako bi bil boljševizem ostal zaprt v meje svoje Rusije, bi ne imel s tem nikakega posla, pogal pa ga je v to Stalin s svojim nesrečnim načrtom, da bi zapel zmagoviti Evropi nož v hrbet. Tako se je tudi boljševiška menica pojavila pred očkenem zgodovine in predložila sta jo po čudnem paradoksu Rockefeller in Westminster-ski vojvoda.

Težavna je seveda naloga Revolucije proti tolikim sovražnikom, toda zato ima Revolucija prednost, da lahko za vselej likvidira vse svoje mednarodne nasprotnike in pri-

Zapiski starega Ljubljancana

Iz zapuščine pokojnega trnovskega župnika Ivana Vrhovnika

1872, 3. junija. Začela se je zidati v Ljubljani nova tobačna tovarna. Dovolilo se je za zgradbo 215.305 gld.

1872, 10. junija. Stolni prost dr. Ivan Kriz. Pogačar je slovesno vložil temeljni kamen za novo župno cerkev v Zagorju.

1872, 11. junija. Ljubljanska stolna cerkev je dobila zunaj v dolbinah kipa sv. Hermagore in Fortunata.

1872, 27. junija. Odstopil je kranjski deželni predsednik Karol pl. Wurzbach in namesto njega je bil imenovan predsednik komiteta glavar Alexander grof pl. Auersperg (roj. 2. novembra 1843.).

1872, 21. julija. ustanovilo se je v Ljubljani društvo »Glasbena Matice«. Prvi občni zbor je bil v Citalnici dne 25. septembra 1872 v pričo 80 članov.

1872, 20. septembra, je začela delovati v Ljubljani zavarovalna banka »Slovenija«.

1872, 10. oktobra. Deželnim glavarjem kranjskim je bil imenovan dr. Friderik vitez pl. Kaltenegger.

1873, 5. marca, se je izdal za Kranjsko cestni zakon.

1873, 25. aprila. Ljubljansko mesto dobi loterijsko posojilo 1.500.000 gld.

1873, 10. maja. Ustanovi se v Ljubljani »Kranjska stavbna družba«.

1873, 29. aprila. Izdal se je zakon, zadevajoč uravnavo šolstva in učiteljstva na Kranjskem.

1873, 23. maja, se je izdal zakon o isti porotnikov.

1873, 26. junija, se je otvorila železniška proga od S. Pietra do Fiume.

1873, 19. julija. V novomeškem, trebanjskem, krškem in kostanjeviškem okraju je hudo pobila toča 5 milj na daljavo. Škodo so cenili na 723.780 gld. Državni zbor je dovolil 30.000 gld. podpore, milodarov se je nabralo 7877 gld.

1873, 10. oktobra, je izšla prva številka »Slovenca«.

1873, 24. oktobra. Jezuiti so morali na vladno povelje zapustiti Repnje in so odšli na Koroško.

1873, 4. novembra, se je otvorila nova šola na Barju.

1873, 2. decembra, se je slovesno praznovala 25 letnica cesarjevega vladanja.

1874, 28. februarja, se je izdal zakon glede ponavljalnih šol.

1874, 19. marca, je umrl kranjski deželni predsednik Aleksander grof pl. Auersperg, star 40 let.

1874, v marcu, so začeli graditi šolo v Ljubljani na Cojzovem grabnu (za 70.000 gld) in most čez Savo pri Rajhenburgu.

1874, 25. marca, je bil izdan zakon o navpravi zemljiških knjig na Kranjskem.

1874, 25. aprila, je bil zopet izvoljen ljubljanski županom Karel Deschmann, a je odklonil to čast in potem je bil z vsemi glasovi proti dvema izvoljen županom vladni svetnik Anton Laschan.

1874, v maju, je vili zvonar Albert Samassa v Ljubljani najtežji zvon, odkar obstoja zvonarna, ki je bila ustanovljena 1767. 64 centov težki zvon so odpeljali s konji na Sv. Goro pri Gorizii, kjer ga je blagoslovil nadškof dne 7. junija.

1874, 1. junija, je prišel od zvonarja Hilzerja v Novem mestu vili veliki zvon na Smarjino goro pri Ljubljani. Za velikim v stolnici je bil ta zvon tačas najtežji na Kranjskem. Tehtal je 52 centov in 48 funtov. Vpregli so 9 parov volov, ki so zvon v dveh urah privlekli na goro.

1874, 28. junija, je dobila 2 zvonova župna cerkev v Zagorju ob Savi; veliki tehtal 46 centov in 82 funtov.

1874, 7. julija. Brnjski namestniški svetnik Bogoslav vitez pl. Widmann je bil imenovan dvornim svetnikom in voditeljem deželne vlade na Kranjskem.

1874, 23. avgusta, je začelo goriti na Vrhniku. Pogorelo je 29 hiš in 46 gospodarskih poslopij. Škodo so cenili na 32.409 goldinarjev.

1874, 24. septembra, izdal se je zakon zadevajoč novi cestnopolicijski red za Kranjsko.

1874, 14. oktobra, se je slovesno otvorilo novo realno poslopje v Ljubljani, katero je za 126.430 gld. sezidala Kranjska hranilnica. Navzok je bil pri otvoritvi naučni minister pl. Stremeyr.

1874, sredi oktobra, je župnija Bela Cerkev na Dolenskem praznovala 800 letnico svojega obstoja.

1874, 18. oktobra, je bila posvečena nova župna cerkev v Železniku in 25. oktobra cerkev v Zagorju ob Savi.

1874, v novembru. Deželna vlada je kupila za 55.000 goldinarjev od Viktorja Jermana grajščino v Begunjah (Katzenstein), kamor je premestila kaznenke iz Lankovica.

1874, 17. decembra, je dobila mestna župna cerkev v Idriji 4 nove zvonove, katere je vili Samassa v Ljubljani. Veliki zvon tehtal 46 centov.

1875, 28. januarja, je umrl v Ljubljani člani rodoljub, predsednik »Slovenske

Matice« in deželni odbornik dr. Etbin Henrik Costa, star 43 let.

1875, 15. februarja, je umrl Fidel Terpinec, grajščak na Fužinah. Porojen je bil v Kranju 1. 1799, Fužine je kupil 1. 1826. Bil je podjeten mož in ustanovil je več tovarov.

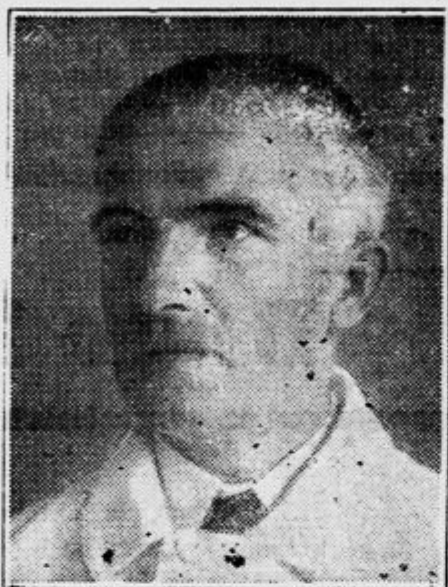
1875, 2. aprila, so začeli v Ljubljani podirati poslopje carinskega urada.

1875, 30. maja, je bil od cesarja določen za ljubljanskega knezoškofa stolni prost dr. Ivan Krizostom Pogačar. Konec.

Dr. Josip Cholewa

Ljubljana, 26. oktobra.

Po vsem mestu se je danes dopoldne razširila presenetljiva novica, ki je zbudila najgloblje občudovanje. Zadet od srčne kapi je ponoči ob četrta eno izidilni v svojem stanovanju na Kongresnem trgu 8

gosp. docent dr. Josip Cholewa, ravnatelj zavoda za novotvorbe. Smrt ga je ugrabila docela nepričakovano, sredi polnega dela, vsaj navidez pri najvišjem zdravju. Še na predvečer svoje prežgodnje smrti je bil dr. Cholewa docela zbran in čil in je bil določil za danes dopoldne nekatere operacije. Toda v njegovem zavodu, kateremu je posvetil toliko očetovske skrbi in ljubezni, so ga davi zaman pričakovali. Objokovan od gospe vdove in hčerke se je blagi mož preselil v večnost.

Ugledni pokojnik je bil po rodu Poljak, doma iz tašinskega okrožja, vendar se je s svojim delom, znanjem in značajem tako zakoreninil med nami, da ga bomo vselej šteli med naše znamenite zdravstvene pionirje. V svetovni vojni je vojaška služba privedla mladega zdravnika v naše kraje. Takoj se je počutil kakor brat med brati in naša želja ga je priklenila nase za vse čase. Po prevratu je postal ravnatelj bolnišnice v Brežicah. Skromna pokrajinska bolnišnica je vprav po njegovi zaslugi zaslovela daleč naokrog, tudi do Zagreba je segel njegov sloves in zagrebaška univerza je pristala odličnega kirurga-specialista v zbor svojih docentov. Dr. Cholewa je zaslovel kot odlični kirurg, ki je imel vse tiste vrline, kakršne morajo biti kirurgu prirojene: sugestiven in ljulomil in vedno vreden značaj, ki v vsakem trpečem bolniku vzbudi takoj popolno zaupanje v zdravnikovo spretnost in znanje, ter njegova fina spretnost roka, ki je sama po sebi najdragocenejši instrument. Od vsega početka svoje zdravniške prakse je g. dr. Cholewa posvečal največjo skrb in ljubezen tistim trpinom, ki so postali ali pa postajajo leto za leto žrtve neusmiljenega uničevalca — raka. Njegova idealna prizadevanja so rodila uspehe, s katerimi se lahko vsi ponasamo. Po njegovi zaslugi je bil v Ljubljani v zadnjem traktu starinske šentpeterske vojašnice urejen zavod za raziskovanje in zdravljenje novotvorb. Od leta 1937. dalje je ta zavod pribežališče trpečim možem in ženam. 32 postelj in najmodernejši aparati so vsega spoštovanja vredno torišče požrtvovalnega oseba, ki se je na dr. Josipa Cholewa navezalo s spoštovanjem in globoko ljubeznijo.

Vse prerano nam je bil iztrgan blagi zdravnik, saj se je šele bližal 60. letom. In je bil ravno na višku svoje prakse. Iskreno sočustvujemo z žalujočimi, naj bo tolažniku trpečih lahka naša zemlja, ki jo je tako prisrčno ljubil. V naši zgodovini bo ime dr. Josipa Cholewa trajno zapisano na častnem mestu.

Z dr. Cholewo nismo izgubili samo odličnega kirurga, marveč tudi prvostopnega

strokovnjaka za rakasta obolenja in druge novotvorbe. Še ko je dolga leta živel in deloval v majhni podeželski bolnici v Brežicah, se je širil o njem glas, da se bavi so proučevanjem raka in da publicira svoje razprave v inozemskih strokovnih časopisih. In res so izhajali prispevki dr. Cholewe v nemških, francoskih, angleških in celo španskih znanstvenih časopisih. Vzdrževal je zveze s tujimi, med drugim tudi s italijanskimi specialisti, zveze, ki so vodile k plodni izmenici misli o tej najbolj problematični bolezni med največjimi morilkami človeškega rodu. Prav na podlagi teh svojih razprav je dobil dr. Cholewa docenturo zagrebaške univerze. Ko je tuil Ljubljana dobila svoj Institut za raziskovanje raka, je bilo vodstvo po pravici zaupano dr. Cholewi, ki se je s kar mladostno energijo oprijel novih nalog. Ni bila lahka reč ustvariti s skromnimi sredstvi in v nič kaj prikladnih prostorih stare šentpeterske vojašnice znanstveni institut z bolnico, ki bo ustrezala velikim zahtevam, kakor jih stavi zdravljenje tako kompliciranih bolezni, kot so zločeste novotvorbe. Kdor je čez malo časa spoznal, kako so se pod vodstvom dr. Cholewe adaptirali stari prostori novemu namenu in kakšen lepo opremljen in znanstveno dobro organiziran zavod za zdravljenje raka smo dobili v Ljubljani, je moral samo čestitati sposobnemu vodnji. Institut v Lipičevi ulici je tiho in vztrajno nadaljeval svoje delo. Opremljen z moderno aparaturo, zaupen skrbnemu strokovnemu vodstvu in izbranim zdravniškim sodelavcem, je ta institut

Dr. A. Druškovič:

Vojno sodišče in njegovo sočustvo

(Nadaljevanje in konec iz petkove številke)

Nato sledijo trije členi za zaščito gospodarstva, od katerih prvi (čl. 7) odreja smrtno kazen za onega, ki odtegne normalni potrošnji znatne količine blaga v sabotažni nameni, da povzroči pomanjkanje, ali v sebični, da zviša cene do te mere, da so bile povzročene hude motnje na trgu. Če do teh ni prišlo, se storilec kaznuje z do smrti ječo.

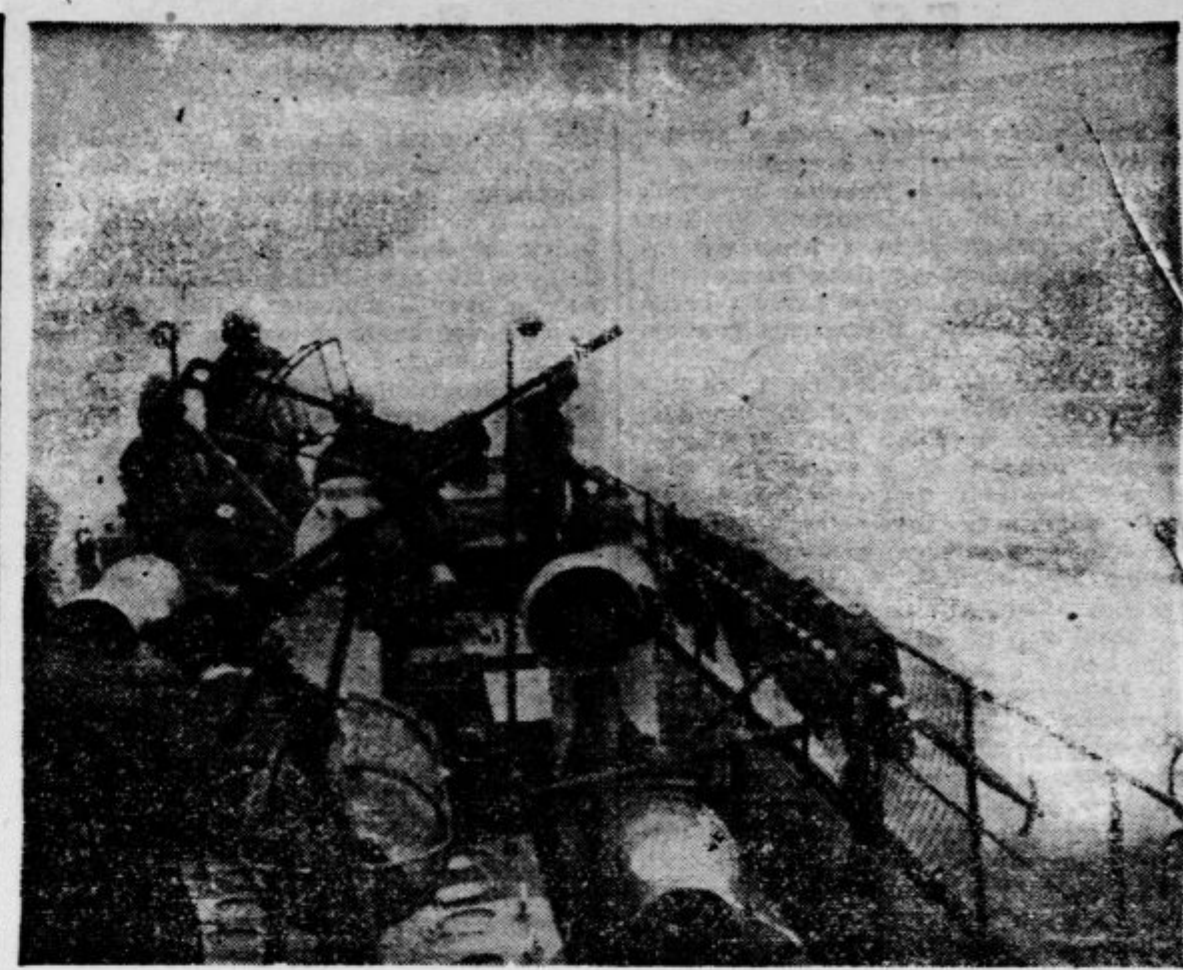
Odredbe tega člena se morejo porabljati tudi proti proizvajalcu.

Sledeči (8.) člen kaznuje s smrtjo onega, kdor uniči surovine ali kmetijske in industrijske proizvode ali proizvajalna sredstva (stroje) v sabotažni nameni, da izzove obče in veliko pomanjkanje. Če ima njegovo dejanje za posledico manjše pomanjkanje, je kaznen do smrti ječa.

9. člen določa kazen od 6 mesecev do 6 let in denarno kazen do 20.000 lir, če je na način, omenjen v čl. 7 bila normalni potrošnji odtegnjena manjša količina blaga; kazni se pa poviša na 3 do 15 let ječe in na 5.000 do 50.000 lir, če je storilec trgovec ali obrtnik. Kazniv je tudi storilec proizvajalec.

V nekaterih primerih je imelo vojaško sodišče soditi tudi po zakonski uredbi od 3. IX. 1941. po kateri je prepovedano vsake vrste odtujitev, pa seveda tudi kupoprodaja platine, zlata, srebra, biserov in dragih kamenj in predmetov, v katere je vdelano blago te vrste. Uredba določa, da se ta prepoved ne nanaša na platino, zlato in srebro za zobotehnične, kirurške, industrijske, laboratorijske in bogoslužne svrhe, kakor tudi ne na žlahtno kamenje, ki služi v optični, urarski in za vojne namene važni proizvodnji. Tudi zlat denar starinske vrednosti, kovani pred l. 1850, ne šteje med take predmete. Ne velja ta uredba nadalje za srebrne ure in druge predmete z neznatno srebrno legacijo, kakor tudi ne za pozamentirski izdelke s primestno zlato in srebrom in končno tudi ne za poročne prstane, in še nekaj drugih manjših izjem.

Kazen za prestopke proti tej uredbi iznaša ječo od 2 do 10 let in denarno kazen

Protiletalska obramba na krovu italijanskih MAS, ki vršijo stražno službo po Sredozemskem morju

že v pičlih letih svojega obstoja izvršil uvaževanja vredno delo ne samo v diagnostiki in terapiji rakastih obolenj, marveč tudi v zbiranju medicinsko znanstvenega gradiva in v eksperimentiranju z novimi metodami. Dr. Cholewa je čutil, da je tu »v svojem elementu« in je mnogo skrbel za svoj institut. Zato je z njegovo smrtjo, ki je bridko presenetila vse njegove tovariše, častice in bolnike, najbolj prizadet prav ta institut.

V zgodovini slovenske medicinske vede bo ime dr. Josipa Cholewe blestelo med prvimi bojevniki zoper raka in med znanstveniki, ki se tudi pri nas trudijo, da bi rešili prevažne probleme, osredotočene še vedno okrog te mnogolične in nevarne bolezni.

Prebivalstvu Ljubljane

V sredo 28. oktobra praznuje Italija dvajsetletnico pohoda na Rim. Javna poslopja bodo v mestu okrašena z zastavami od zore do mraka. Zato se poziva prebivalstvo mesta, da okraši svoje hiše ob tem zgodovinskem dogodku z obešenjem državnih zastav.

Ki jih od njega zahteva javni organ ali drugi javni uslužbenec, izvršujoč svojo službo v slučaju nemira, javne nezdore, splošne nevarnosti ali ob svetem zločinu. Kazen se podvoji, če daje storilec lažne informacije.

Uredba od 19. VII. 1942 o obvezni oddaji smuči, ki določa za slučaj prekršitve zaporom kazni do 3 mesecev in enarno do L 5000.

Uredba od 11. VIII. 1942 o rabl zvonov, ki določa pogoje in postopek, po katerem je dovoljena poraba zvonov v mestu Ljubljani in drugih središčih pokrajine in ki določa za prekrške njenih predpisov kazni ječo do 6 mesecev in denarno kazen do L 5000.

Ker dosedanja praksa še ni dala primerov, da bi se bilo sodilo po teh uredbah, še ni mogoče podati njihove sodne razlage.

Izredne razmere zahtevajo izredne ukrepe in izredno strogost na strani oblasti, na strani prebivalstva pa izredno discipliniranost. Zaposlenost ljubljanskega vojnega sodišča kaže, da slednje manjka in da je nujno potrebno, da se prebivalstvo zaveda dalekosečnosti vsake nepremišljenosti, ki jo utegne plačati tudi z življenjem ali eksistenco.

Radio Ljubljana

TOREK, 27. OKTOBRA 1942-XX

7.30 Polke in mazurke. 8 Napoved časa — poročila v italijanski. 12.20 Plošče. 12.30 Poročila v slovenščini. 12.45 Simfonična glasba. 13 Napoved časa — poročila v italijanski. 13.10 Pet minut gospoda X. 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20 Písano glasbo vodi dirigent Segurini. 14 Poročila v italijanski. 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Glasba za godalni orkester. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Plošče »La Voce del Padrone — Columbia«. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Pesmi in napevi. 20 Napoved časa — poročila v italijanski. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30 Vojaske pesmi. 20.45 Karakteristična glasba. 21.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Opera glasba. 21.45 A. Nicotera: Pogovor s Slovenci. 21.55 Duet harmonik Golob-Adamič. 22.20 Pesmi za vse okuse — vodi dirigent Segurini. 22.45 Poročila v italijanski.

Obnovite naročnino!

klokotanje mosta, ki zori v kletih in pivnicah. Oj, čudežno je to! Samo v kuče ne glej, Konrad Lakič, ti, ki imaš srečo! Za to lepoto je beda prevetila, pa čeprav so ljudje — ti vedno zadovoljni in prepevajoči Prieki — zadovoljni...

Kdo bi ne prislulni temu toplemu opetu blaženih vinskih gor, zlasti če se je sam za mladih let naseljal njihovega sonca, opajajoč se s črčki in klopotci in z veselo fantovski pesmijo v lunosajni jesenski noči? — Stanko Kocipec je ubranu združil! epični in lirčni element in spregovoril predvsem srco svoje ognjevit besedo ljubezni do rodnega kraja in do očetovske zemlje. Njegov izrazno bogati jezik je obilno prepleten s prleškimi narečnimi besedami; zaradi večje lokalne barvitosti uporablja kdaj pa kdaj tudi tuje izposojenke v prleškem narečju. Slovarček ob koncu knjige ne olajša samo razumevanja, marveč je tudi majhen jezikoslovni posladek, vpogled v literarno še neizrabljeni besedni zaklad panonskega jezikovnega oboda. Preprosti, a učinkoviti simbolični znaki na platnicah združujejo sonce, grozd in majoliko vina kot nekaj ključ k simfoniji »goričanskih čustev«, ki so dobila v Stanku Kocipecu svojega vdanega oblikovalca. Izid Kocipevega »Goričana« je tem večji dogodek v slovenski prozi, ker se je pojavil pisatelj, ki že zajema iz obilnega in morda še več obeta.

ZAPISKI

Prijatelj bratov Šubicev umrl

V sedanjih dneh, ki so tako polni dogodkov, je ostala pri nas neopažena smrt dunajskega slikarja prof. Ludviga Michalka, umrlega v zlatih dneh septembra na Du-

KULTURNI PREGLED

Stanka Kocipra „Goričanec“

Roman »Goričanec« (300 str., založba Nša knjiga — Ljudska knjigarna) je presenetljiva slovenska stvaritev komaj 23 letnega Stanka Kocipra, enega najmlajših sodelavcev »Doma in sveta«, pisca dram »Zasad« in »Šentjurski previzor«. Kdor je bral tistih nekaj proz, kar jih je iz Kocipevega peresa priobčil »Doma in sveta«, je mogel opaziti dvojico: predvsem pojav pripovednika, ki te brž zagrabi s svojo snovjo in svežimi, lirčno »aplutnimi« opisi in drugič: razširjenega geografskega prostora slovenske proze v lepe Jeruzalemske gorice, na »klasične« tla Priekov. Stanko Kocipec se je rodil v fari, ki ima »vojo podružnico na slikovitem jeruzalemskem vrhu sredi samih s trto zasajenih bregov, mekih in lepo ubranih, kakor da bi jih posejela božja roka. Rodna zemlja je nevedna mlademu pisatelju delo, ki je nastalo v nekaj mesecih lani in letos povzini in ki je dosedaj največji epos prleške zemlje, ves prepleten s toplimi prleškimi opisi njenih tal in njenega »vino, radnja«, »gričanske« S svojim prvim večjim tekstom je dosegel mladi pisatelj tisto stopnjo umetniške kvalitete, da lahko brez pridržke priznamo v njem ne le najbrž eno, marveč v nekem smislu že zrelega in nadpovprečno zanimivega pisatelja.

»Goričanec« je zbran na razločnem motivu kmetov ljubezni do zemlje. V taki ljubezni, kakor nam jo prikazuje Kocipec v Ludvikovem odnosu do grude in rosebej še vinograde, tega čustva slehernega goričana, ni samo zaščitenje, ki ga laje kmetu gmotna posest zemlje. Zdi se, da je kme-

tova ljubezen do zemlje izraz prastare stalnosti, rodovne vezi, zvestobe, poštenja in zdravja, hkrati pa služba zemlji in naravi ter preko nje Bogu. Ni to ljubezen, ki lastnine, marveč čustvo nekega prastarega poslanstva. Zbog tega ni niti vsak kmet ustvarjen za to; pisatelj je pokazal na primeru Ludvikovega očeta Konrada, kako se kmečki človek iznevari rodovnemu poslanstvu. Goričanska zavesa, ki je v starem Lakiču tako močna, se prebudi znova šele v vnuku. Ob grobu zemlji nezvestega Konrada modruje stari Gerič (str. 236):

»Kogar niso zgrabile gorice, se mu zli življenje tu pretežko in premajhno in sili drugam. Drugi zavoljo tega odhajajo in zapuščajo, Konrada je ista želja gnala za petrolejem. Mnogo jih je, ki poginejo neke v svetu, on pa je imel to srečo, da je umrl v svoji zemlji...«

Sreča — umreti v svoji zemlji! To je eno izmed prastarih čustev ki jih sodoben nomad — proletarski človek in nezakorenjen intelektualci — več ne razume, ker ne čuti osrečujoče lepote tiste koezije, ki združuje kmečke rodove z zemljo, z domačim krajem, z njegovim podnebnjem in obzorjem. Priti morajo vedno znova pesniki, da odkrijejo tisoletno resnico zoper one, ki vidijo v teh odnosih zgolj materialno stran, ne pa tudi blek prastarega rustikalnega mitosa. Tak pesnik je tudi Stanko Kocipec, čeprav ne piše stihov. Njegov »Goričanec« ni nastal samo iz hrepenenja po domačem kraju, marveč tudi iz potrebe povečanja kmečkega odnosa do zem-

lje in z njim združenega rodbinskega poštenja.

Sama zgradba in osnovna ideja romana nista ne izvirni in ne izredno močni; njegova moč je v podrobni obdelavi in v pesniškem nadihu, ki leži na vsej zgodbi kakor rosa na grozdnih jagodah. — Pri Lakičevih ni vse v redu. Stari Lakič ne mara izročiti posestva sinu Konradu, čeprav je le-ta že dolgo oženjen in mu do-rašča dvoje otrok. Ne mara ga odstopiti zato, ker je Konrad zanikrni gospodar, ki se rajši potepa po sejmi in kupčuje s konji, kakor da bi skrbel za delo na kmetiji. Pokaže se, da se je Konradov sin Ludvik vrgel po dedu in da v njem dorašča pravi goričanec. Ludvik kmalu prevzame skrb za posestvo, ker občuti že zgodaj ljubezen do zemlje in do kmečkega dela. Sam vodi »rigulanje« vinograde, tega dragulja v domačem posestvu; da zasadi nove trte in tako dvigne pomen vinograde. Medtem se bavi oče Konrad z blodno mislijo, da ima na domačem travniku petrolejski vrelci in se utegne povzpeti do ravnatelja velikega podjetja, ki bo osrečilo domače ljudi. Ko postane po očetovi smrti Konrad gospodar (gazda), zabrede zaradi tega v dolg in petrolejska jama, ki jo je bil sam izkopal in se ob oči hudo razočaral, mu postane usodna. Kajti neko noč, ko bolan in vinjen obračuna z »lonarjem« Klinecem, se zvali vanjo v najdi v nji smrt. Ta Konradova usoda se zdi nekoliko čudna in epično prisiljena; kaže, da je pisatelj hotel s tem samo bolj poudariti miselnostno moč zemlje in ostreje osvetliti Ludvikovo značaj, najbi se sicer oče pred smrtjo »opravi« z zemljo in vrne k pravemu duhu goričancev. Ludvik je sploh pisateljeva velika ljubezen; njega osvetljuje z najmočnejšimi žarometi svoje

Kronika

*** Smrt viteza železnega križa s hrastovim listom.** S poleta proti sovražniku se ni vrnil major Gerhard Kollewe, poveljnik krda bojnih letal in odlikovan z vitežkim križcem železnega križa s hrastovim listom. Major Kollewe je dobil hrastov list 12. avgusta letos za uspešen poseg v borbo pri uničenju velikega angleškega konvoja v Sredozemlju.

*** Vodja flamskih nacistov umrl.** Na kliniki v Gentu je za srčno krapjo preminil vodja flamskih nacistov Staf de Clercq. Šele pred nekaj tedni je stranka na svečan način proslavila njegov 58. rojstni dan.

*** Dr. Aljechin zmagovalac na turnirju za prvenstvo Generalnega gubernatorstva.** V devetem kolu turnirja, ki se je igralo v Krakovu, je dr. Aljechin premagal Konertha, Kieningerja, Röpstorffa, Brinckmanna, je dobil partijo proti Kellerju, dr. Weil pa proti Zollerju. Igra med Jungom in Bogoljubovom se je končala neodločeno, vse do partije proti Kieningerju pa je Bogoljubov proti pričakovanju dobil. V desetem kolu je padla odločitev. Dr. Aljechin je hitro zmagal nad Brinckmannom in si priboril prvenstvo, ker je bil v enajstem kolu prost. Senzacija je vzbudil poraz Bogoljubova, ki je izgubil igro proti Küntherju. Keller je igral z Röpstorffom in si priboril točko. Partiji Kieninger-Sämisch in Junge-Weil sta bili prekinjeni. Stanje po desetem kolu je naslednje: dr. Aljechin 7 in pol točke, Bogoljubov 5 in pol (1), Sämisch 5 (1), Keller 5, Junge 4 in pol (1), Röpstorff in Brinckmann 4, Kieninger in dr. Weil 3 in pol (1), Künther 3 in pol, Zoller 2. V zadnjem kolu so igrali: Bogoljubov-Keller, Sämisch-Zoller, dr. Weil-Kieninger, Röpstorff-Junge in Brinckmann-Künther.

*** Dr. Conti pri maršalu Mannerheimu.** Nemški državni zdravstveni vodja dr. Conti se muči na Finskem. Pri finskih zdravniškem društvu Duodecim je predaval o nalogah zdravstvenega vodstva v vojnem času. Rekel je, da je zdravstveno stanje nemškega naroda ugodno, ker so doslej izostale razne kužne bolezni. Skrbstvo za matere in otroke je prvo v prizadevanju nemške zdravstvene službe. Umrljivost otrok je ostala na ugodni stopnji med 6 in 6,4%. Umrljivost mater stalno pada. Število rojstev se je obdržalo na višini pol drugega milijona v letu 1941. Dr. Conti je obiskal tudi maršala Mannerheima v njegovem glavnem stanu ter se je dolgo razgovarjal o zdravstvenih zadevah, ki se tičejo obeh narodov. Nadalje je dr. Conti v spremstvu generalnega ravnatelja finskega zdravstva dr. Reinikienena in dekana prof. dr. Vannasa obiskal mesto Turku, kjer je poklonil novo nastajajoči medicinski fakulteti veliko zbirko zdravstvenih del.

*** Nov most Adolfa Hitlerja čez Dnjestr** v bližini besarskega glavnega mesta Kishineva so te dni izročili prometu. K. svečanosti sta prisla besarski general-gubernator Voiculescu in nemški general-major Mann z večjim oddelkom nemških častnikov.

*** Bolgarsko gledališče za delavce.** Vodstvo narodnega gledališča v Sofiji je sklenilo dovoliti 50 odstotkov popusta vsem obiskovalcem delavcem. Izjeme veljajo samo za prve uprizoritve. Delavsko zastopstvo si prizadeva slične ugodnosti doseči tudi pri drugih gledališčih.

*** Dne 2. novembra se otvorijo v središču mesta — pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2,** novi tečaj italijanskega jezika, začetni, nadaljevalni in konverzacijski z osnovami italijanske trgovske korespondence, po najnovejši in najuspešnejši metodi. Dopolnanski, popoldanski in večerni tečaj. Pouk iz drugih tujih jezikov in vseh trgovskih predmetov. Vsi tečajji so uradno dovoljeni. Informacije in vpisovanje dnevno do 19. ure.

IZ LJUBLJANE

*** Novi grobovi.** Po kratki in mučni bolezni je v 71. letu starosti preminila g. Marija Kavčeva, rojena Marjex. Za njo žalujejo soproga, hčerka, sin in številno drugo sorodstvo. Pogreb določajo pokojnice bo v torek ob pol 15. uri z žal na pokopališču K. Sv. Križu. — Za vedno je zapustil svoje g. Luka Pišlar. Na zadnji poti ga bodo spremili v torek ob 16. z žal na Sv. Križu. — V Beogradu je po dolgem trpljenju umrl g. Miro Zobec, star šele 52 let. Pokopali so ga v soboto, dne 24. oktobra na mestnem pokopališču. — Pokojnim blagospin! Ulaščeni smo svojemu izrekanju naše iskreno sožalje.

*** Spet smo imeli krasno jesensko nedeljo.** Po jutranji megli je opoldne posijalo sonce, ki je nato prigravelo vse popul-

dne. Prijateljske družbe so posedevale po vrtovih, kakor še pred mesecem. Številni izprehajalci so uživali lepoto pester pokrajin, ki se je letos čudovito. Živo srebro je čez dan doseglo 16,6° C. Noč na nedeljo je bila nekoliko toplejša od prejšnjih noči in davi je toplomer beležil 6,8° C, za stopinjo več kakor v nedeljo zjutraj. Megla se je naglo dvigala in sonce je že do polne grelo kakor da smo sredi pomladi. Nebo se je sicer začelo po malem oblačiti, vendar nam barometer in vremenski preok v Zvezdi še nadalje obetata nekaj lepega vremena.

*** Pred zaključkom razstave »Dolenjske vase«.** Samo še tri dni bo odprta prva samostojna umetniška razstava mladega slikarja Milosa Šušteršiča v Obeslovski galeriji na Gosposvetski cesti. Opozorjamo vsakogar, ki si še ni ogledal naše Dolenjske na platnu, naj z obiskom razstave ne odlašaja, ker bo odprta samo do četrta 29. t. m. Razstava obsega 28 pokrajin, 3 portrete in avtoportret. Ogled od 9. do 18. ne prekinjeno, žreb je v nedeljo določil sliko igralcu naše Drame g. Raztresenju. Dosele je Šušteršič prodal že 17 svojih del, kar je vsekar rekord. Naprodaj je še 7 slik, zato naj vsakdo, ki želi kupiti kako uspešno podobo naše Dolenjske, pohiti.

*** Stari prizadejani učencev se obveščajo,** da so ravnatelj srednjih šol in upravitelj meščanskih šol pooblašteni, da vpišejo in pripuščajo k izpitu (razen velike mature) učence lastnega zavoda do 10. novembra. Do tedaj se smejo opravljati tudi sprejemni izpiti na srednjih šolah. Iz pisarne IV. (prosvetnega) oddelka Visokega komisariata.

*** Učiteljsko okraja Ljubljana-okolica** (vzhodni in zahodni del), ki trenutno biva v Ljubljani in je zaprosilo za nove prostornice (lasciapassare), naj se takoj zglašijo v prosvetni pisarni — Hrenova ulica št. 11. pritičje levo, soba št. 1.

*** V ponedeljek 26. t. m. oz. v sredo 28. t. m. se začne nov italijanski tečaj** za začetnike z odlično, preizkušeno metodo, 1. novembra pa nov tečaj za začetnike in spretnije (razgovorjanje iz vseh panog, kakor tudi italij. trg. korespondence). Poučujemo tudi druge jezike. Prijavljanje dnevno od 8—12 in 14—16. Mestni trg 17/L. Pouk popoldne, popoldne in zvečer.

*** Staršem otrok srednjih, strokovnih in ljudskih šol.** Če hočete biti sigurni za uspeh svojega otroka v šoli, ga vpišite v Korepetitorij, kjer bomo z njim vsak dan dve uri ponavljali snov, mu dali razlago, popravili naloge, ga izprašali itd. To velja tudi za tiste, ki sploh ne morejo ali pa ne redno obiskujejo šole, kajti učimo po učnem načrtu, da ne izgube šolskega leta. Učnina zmerna, revni popust. Začetek za vsakega takoj po prijavi. Prijavljanje dnevno od 8—12 in 14—16. Korepetitorij, Mestni trg 17/L.

*** Razvoj Hradeškega ceste.** Važna, a večini meščanov manj znana Hradeška cesta je v poslednjem času mnogo pridobila. Odkar je bila izročena svojem namenu sodobna brv čez Gruberjev prekop, ki je okraju sv. Jožefa močno približala podgolsko stran Ljubljane, je Hradeška cesta tudi s svojim srednjim delom postala del mesta in znatno oživila. V zadnjem času se je meščanom zelo priljubila in ob nedeljah in praznikih se kaj radi sprehajajo po nji in uživajo zdrav golovski zrak. Hradeškega ceste je najkrajša zveza med dolenjskim okrajem in Kodeljevimi. Ni dvoma, da bo Hradeška cesta v bližnji bodočnosti še bolj pridobila na pomenu, posebno ko bo zgrajena tramvajška proga do njenega spodnjega konca.

*** Obnovljeno pročelje.** Zelo živahna Tržaška cesta, ki je široka in dolga, se odlikuje po pestrosti svojih stavb. Poleg sodobne trnadostropne palače ždi pritičena hišica, ki je bila pri urejanju cestišča še do polovice zasuta. Takih in podobnih starih hiš je na Tržaški cesti še veliko, vendar lastniki skrbje, da je njihova zunanost kolikor mogoče dostojna. Te dni so obnovili pročelje stare, enonadstropne stavbe na gornjem koncu ceste na levi strani, v kateri je znana gostilna »Krone«.

*** Delo na cesti.** Dosedanji, začasn pločnik pred palačo banke »Slavije« bo za polovico zožen, tako da bo v ravni črti z onim pred Nebotičnikom. Cestišče bo znatno razširjeno. Dela hitro napredujejo. Zdj bo ostal neurejen samo odsek od banke »Slavije« do kavarne »Evrope«, kjer je cestišče še preozko zaradi starih in nizkih čez črto segajočih stavb. Tudi hodnik za pešce je tu tako tesen, da so morali postaviti veržno ograjo, ker sicer bi bili ljudje, ki jih je tu zmeraj mnogo, v stalni nevarnosti, da padejo pod kolesa tramvaj ali kakšnega drugega vozila.

naju. Izvedeli smo zanj po naključju. Prof. Michalek je bil za mladih let prijatelj slovenskih slikarjev bratov Subicev in se je tudi po smrti zanimal za usodo njegovega dela. »Jutro« je pred leti priobrazil odlomek iz pisma prof. Michalka, ki ga je pisal dr. Fr. Mesemelu v zvezi z njegovo krasno monografijo o bratih Subičih.

Ludvig Michalek je umrl v starosti 84 let. Po rodu je bil iz Temešvara. Na Dunaju, kjer je našel svoj drugi dom, se je naselil po študiju na tamgornji akademiji. Kot umetnik je najprej opozoril na se z grafiko. Njegovi grafični portreti avstrijskega prestolonaslednika in skladateljev (Brahmsa, Bülowa i. dr.) sodijo med najboljše sodobna dela te vrste. Veliko pozornost je vzbudil tudi Michalkov ciklus »Goethejeva mesta«. Prof. Michalek je bil dolga leta učitelj na dunajski grafični šoli. L. 1940. je prejel za svoje delo Goethejevo kolajno.

Gobineau

Pred šestdesetimi leti, jesenskega dne 1. 1882, se je v torinski cestni železnici vzgrudil neki impozanten stavek. Ko so ga prepeljali v hotel, kjer je imel najeto sobo — prekinil je bil popotovanje v Rim — so ugotovili, da je ta stavek sloveči francoski diplomat, ki so ga bili šele pred tremi leti odpoklicali s poslanškim mesta in naglo vpokojili zaradi spora s tedanjim zunanjim ministrom. Tretje republike imenoval se je grof Joseph Arthur de Gobineau in je bil znan tudi kot pisatelj, antropolog in etnolog Gobineau je kmalu na to umrl.

Ta potomec obubožane aristokratske rodbine je spisal roman, v katerem govori o svojem rodu, ki da ima v sebi nordijski kri, ter poteka iz plemena normanskih

osvojevalcev. V času, ko je Francijo poplavaljalo republikansko-demokratska miselnost, se je comte de Gobineau v svojih spisih zavzemal za aristokratski socialni red, verujoč, da so nekateri ljudje po svoji krvi in po izrednih sposobnostih nadrejeni množici drugih in da tako hoče sama narava in z njo zakoni zgodovinskega razvoja. Grof de Gobineau je bil osebnih prijatelj brazilskega cesarja don Pedra in indijskega podkralja, dober znanec mnogih nemških vladajočih knezov, pa Bismarcka, Wagnerja in Nietzscheja. Njegove sposobnosti je cenil Ernest Renan. V ostalem pa so bile Gobineaujeve ideje kaj malo popularne. Čeprav je bil po svojem tipu romantik, je docela premagal demokratizem Victora Hugoja in ga nadomestil z renesančnim hrepenenjem velikih zmagovalcev in osvojevalcev. Rad se je opajal s popotovanji po vzhodnih deželah in je napisal o njih več knjig, med njimi znamenite »Azijske novele«.

Gobineau je stopil med predhodnike onih današnjih struj, ki uvrščajo raso, kri, izjemnost in nadčloveško vzvišenost med temelje novega svetovnega reda. To je storil predvsem s knjigo o neenakosti človeških ras v nji je znatno razširil Thierryjev zgodovinski pogled. Iz teorije o zgodovini kot produktu bojev med osvajačji in podjarmljenji je razvil nadaljnjo teorijo. Po Gobineauem nauku je pojem rase kot zgodovinskega činitelja dobil zvalitivni pomen; rasa je vir bojevnosti in osvajaških vrlin tam, kjer je zmagovalac rasno višji od premaganca. Gobineau je posebno poudaril vsečloveški pomen bele rase, a v nji je odmeril največje kulturnotvorne sposobnosti nordijskih, germanskih rasi. Pri tem je Gobineau povzdignil tudi lasten rod, ki je — kakor je veroval

Z Gorenjskega

Novi okoliši za stanovalske urade so v radovljiškem okrožju določeni izven Radovljice še na Jesenicah, na Bledu, v Trzinu in v Bohinjski Bistrici.

Dva para dvojčkov. Gospa Katarina, žena železniškega uslužbenca Silvestra Dežmana v Radovljici, je porodila dvojčke, dve dvehletki. Kmalu nato je porodila v Radovljici dvojčke še gospa Cilka Uršičeva, urarjeva žena, in sicer je dala življenje fantku in deklici. Obe materi in oba para dvojčkov so zdravi. — V tretjem četrtletju se je rodilo v Radovljici 7 deklic in šest fantov, umrli pa sta dve osebi, od teh ena po nezdobi. V visoki starosti 83 let je umrl čevljar Janez Debeljak, po domače Vudrov oče.

Na Jesenicah so se zbrali v kinematografski dvorani vsi funkcionarji krajevne skupine. Krajevni vodja je navezal svoja izvajanja na govor galeiteja dr. Rainerja ob plebiscitnih svečanostih v Celovcu in je dal novo navodila za organizacijsko delo.

V lovarni za gumi v Kranju so se prejšnjo nedeljo zbrali vsi člani vodstva in vsi uslužbenci tovarne k prvemu družabnemu večeru, ki sta se ga udeležila tudi okrajni vodja Kuss in okrajni načelnik Remschnig. O razvoju podjetja je poročal obratovodja inž. Brei, prireditev pa je pripravil inž. Maruwič.

Gorenjski kmečki pmočniki. Gorenjski tehniški poročar: Tudi v tem mesecu je vodstvo Hitlerjeve mladine zbralo v raznih gorenjskih krajih pomočnike za kmečko delo. Z gorenjskimi fanti in dekletki, ki so se že zelo dobro udomačili, so bile izvedene sportne in svetovnonazorske šolske vaje. Kjer je bilo mogoče, so na koncu pokazali tudi nemško zvočni tednik.

Iz Spodnje Štajerske

V čast pesnika Maksa Mölla, ki se je rodil 10. novembra 1882 v Mariboru, bo prirejen jutri, v sredo slavnostni večer v kinematografu na Stolnem trgu v Mariboru. O pesniku bo govoril dr. Eric Endres, ki bo bral nekatera njegova dela.

Pričetek koncertne sezone v Mariboru bo drevi ob 20., ko nastopi v Götzovi dvorani solnograški kvartet »Mozartem«. Na sporedu so Hayden, Brahms in Mozart.

Javni pevski nastopi. Preteklo soboto in nedeljo, ko je bila velika letošnja zbirka za zimsko pomoč, so tudi po raznih spodnještajerskih krajih priredili javne pevske nastope. V Mariboru je bila v soboto zjutraj budnica bramborske godbe. Prav tako so bile budnice po drugih krajih, kjer že imajo svoje godbe. Mladina je korakala za godbo, nato pa je prepevala in zbirala prispevke. V nedeljo je bilo enako. V Mariboru je bil popoldne še koncert v parku, igrala je vojaška godba, kakor doslej vsako lepo nedeljo.

Novi grobovi. V Veliki Nedelji je umrla gospa Ana Svarčeva, rojena Pungaršek. V mariborski bolnišnici so umrli šolteni upokojeni gozdar Franc Mihelič iz Zgornje Kungute in 29letna uradnikova žena Barba Zoharjeva. Na Koroski cesti pa 73letna kuharica Ana Gselmanova. Nadalje je umrla v blišnici 44letna železničarjeva vdova Ivana Pučko iz Cvetkovec, v Gradcu pa 13letna Albina Kropceva, hčerka vojaškega godbenika iz Banata.

V mariborskem gledališču so morali preložiti premiero operete »Sinja maska«, zato je bil v soboto zvečer prirejen pestri večer. Nastopili so skoraj vsi člani ansambla, med njimi tudi tisti, ki so prišli letos nanovo v Maribor in se še doslej niso predstavili na odru. Ta teden so na sporedu žaloigra »Egmont« igra »Voda za Kanitogo«, dalje veseloigra »Vladna kriza v Ischl«, opera »Boheme«, ponovitev pevske večera in premiera spevoigre »Peljimo se, vaša visokost!«

V Šostanju so imeli v soboto zvečer gledališko predstavo. Štajersko deželno gledališče je gostovalo z veseloigro »Davek na samce«.

Dva zločince prijeta. Letos 15. avgusta je bil v Jožefovi ulici v Gradcu umorjen in oropan brivski pomočnik Janez Front. Zločina sta bila osumljena Franc Koren in Pavel Zbogor. Policija je izdala za njima tiralico. Zdj so ju prijeli v Inomestu, zločin sta priznala.

Iz vlaka je skočila 19letna Draga Majlovac, ki se je hotela odpeljati iz Maribora na Hrvaško. Pri tem je padla tako nesrečno, da si je zlomila nogo in dobila hude notranje poškodbe. Prepeljali so jo v mariborsko bolnišnico, kjer se zdravi še več drugih poškodovancev. Tako je 13letni in si zlomil roko, 59 letni pek Rudolf Perdanilo Obreza padel v Studenci z lestve šak s Koroske ceste pa je padel v jarek ob cesti in se hudo poškodoval na glavi.

segal k norveškimi piratom ter ostro kritiziral raso sestavo francoskega naroda, v čigar kri se je po njegovi sodbi ililo preveč semitskega elementa.

Umljivo je, da grof Gobineau s temi nazori ni mogel prodrati v ožji domovini. Tu so njegovo knjigo brali samo v tanki plasti aristokracije. Gobineaujeve ideje so imele mnogo večji in širši odmev v Nemčiji, kjer jim je zrahljala pot tudi Nietzscheova teorija o nadčloveku. Prav poseben je vplival Gobineau na vodinega propagatorja pangermanske filozofije St. H. Chamberlaina, avtorja knjige »Duhovni miti 19. stoletja«, ki si brez nje težko mislimo današnji razvoj nemškega mišljenja. Že l. 1894 se je ustanovila v Freiburgu Gobineauovo društvo, ki je propagiralo njegove ideje in l. 1928 izdalo iz rokopisa v strassburški vseučilišni knjižnici Gobineauovo nedovršeno delo o rasni sestavi francoskega naroda.

Gobineau je spisal vrsto slovnostnih del, med njimi poleg že omenjenih »Azijskih novel« romane »Typhanska opatija« in »Plejade« (tega šteje Thibaudet med najlepše knjige francoskega slovstva). Dalje so iz njegovega peresa krasni »Spomini s poti« in dialogizirane podobe iz življenja v italijanskem Preporodu »Renaissance«. O njegovem stilu sodijo slovnostni kritiki, da je predhodnik novoklasicizma.

Gobineau, ki je umrl pred 60. leti, je imel za seboj bogato preživljeno življenje. Mnogo je popotoval po svetu. Dobro je poznal Italijo, Nemčijo in Švico ter dežele Bliznjega in Srednjega vzhoda, Ameriko in skandinavski svet. Bil je štiril leta poslanik v Atenah. Poleg Renana je najboljši med Francozi poznal zgodovino Bliznjega vzhoda ter je spisal med drugim zgodovino Perzije.

Iz Hrvatske

Imenovanja visokih državnih uradnikov. Dosedanji državni tajnik pri predsedstvu vlade dr. Vjekoslav Vrančič je bil imenovan za pomočnika predsednika vlade. — Okrajni predstojnik v Vukovaru Vladimir Šipuš je bil imenovan za glavnega ravnatelja notranje uprave, mestni fizik dr. Ivan Stepčić pa za glavnega ravnatelja zdravstva v notranjem ministristvu.

Ministrstvo za ljudsko kulturo je razdeljeno v tri glavna ravnateljstva. In sicer za splošno ljudsko prosveto, pouk in propagando.

Rešitev zagrebskega železniškega vprašanja. Pred dnevi je v navzočnosti državnega podtajnika in prometnega ministrstva in ravnatelja zagrebske železniške direkcije ter številnih strokovnjakov predaval inž. Milan Panjkovič o rešitvi zagrebskega železniškega vprašanja. Po njegovem mnenju naj bi se v Zagrebu zgradili trije kolodvorji. Vzhodni naj bi služil predvsem zagrebski industriji, ki se je naselila v tem delu mesta, južni kolodvor naj bi se preseloval v glavno zagrebsko postajo, zapadni pa naj bi služil pretežno tovarnemu in osebnemu prometu z Nemčijo in Italijo. Vzhodni in zapadni kolodvor bosta zgrajena severno od Save, glavni kolodvor pa južno od nje. Železniška proga, ki jih bo vezala, bo zgrajena vzporedno s projekti-

rano krožno progo. Prostor, ki ga zavzema, bo uporabljen za moderno avtomobilsko cesto. Izvedba načrta bo zahtevala 10 let dela in je z njo v zvezi predvidena tudi regulacija Save.

Nov kino v Zagrebu. Dne 24. t. m. je bil v Zagrebu odprt kino »Dubrovnik«. Za obnovitve na dela, ki so trajala vse poletje, so potrošili 4 milijone kun. Otvoritev sta prisostvovala nemški poslanik Siegfried Kasche in zagrebski župan Ivan Werner. Predvajali so film »Dunajska kri«.

Zadužek za nezakonite delavke. Da bi bile zaposlene tudi vsi železniški delavke, je Delovni urad v Zagrebu stleni zaposliti jih v popravilnih delih starih oblik. Delavke bodo prejemale po 10 kun na uro, za prehrano in stanovanje pa bo skrbel Delovni urad s sodelovanjem ustaškega žanstva.

Iz Srbije

Obnova voznega parka beogradske ceste železnice. Ravnateljstvo električne ceste železnice v Beogradu je odobrilo 50 milijonov din za popravilo motornih in priklopnih vozov. Dela bodo opravili v delavnicah v Krusevcu in Smederevski Palanki. Manjša popravila bodo opravljali kar doma kjer je stara remiza in delavnica popravljena, nova z 12 tiri pa bo v tretjem dvorišču.

SPORT

Drugo kolo doma

V jesenskem nogometnem turnirju zmaga Marsa in remis Ljubljane

Ljubljana, 26. oktobra.

Včerajšnja krasna jesenska nedelja je bila kakor naročena za zapoznele nogometne fanke in ker se je razen tega tudi izvedlo med malimi in velikimi, da zdaj ljubljanski igralci okroglo žoge spet tekajo za svojim veseljem, se je na igrišču Ljubljane v popoldanskem urah zbralo še nekaj sto prijateljev tega sporta. Bilo je toplo in prijetno ter tudi nekaj živahnega nogometa je bilo na sporedu, tako da jim gotovo ni bilo žal nekoliko dolgega obiska. Ogromne skladovnice drv vsenaokrog, ki dajejo zdaj temu igrišču bolj resno obeljezo, so resda nekoliko neprimerne za strogega opazovalca reda in discipline na nogometnem terenu, toda z druge strani se dajo spremeniti v sto in sto udobnih sedežev, ki so v teh časih vredni najmanj toliko kakor vsak drugi na tribuni. Skratka, obisk je bil večerj prav dober in je pokazal še bolj, da ima ta igra svojo staro tradicijo v našem mestu.

Spored te nedelje je bil enak onemu iz otvoritvene nedelje, toda v drugačnih kombinacijah, kar se pravi, da je bilo spet pet ur nogometa s sodelovanjem 10 enajstorič izmed 11 v konkurenci z edino spremembo, da je ta dan namesto Mladike počival Korotan. Dopolnanski del sta izpolnila oba para iz turnirja A: mladi Vičani so dodali prvi zmagi še eno, to pot proti Zabjaku, in so zdaj krepko prvi, medtem ko je mlada garnitura Mladike zabeležila svojo prvo, čeprav tesno zmago nad Dopolavorom iz tobačne tovarne in se obenem povzpela kar za dve mesti proti vrhu. V turnirju B je za senzacijo poskrbel Mladika (ali Ljubljana, če hočete). Nogometaši s Kodeljevega so se večerj pokazali prvi v turnirju in vsaj podzavestno pod vtisom nedavne toče golov, ki jih je Ljubljana nasula Korotanu. Dečki so prekosili sami sebe in — zdaj dodajmo še to, da večerj Ljubljana ni bila niti senca one, ki smo jo videli pred tednom dni — za las je manjkalo, pa bi bili dobili morda najlajšo zmago, odkar se pehajo za žogo. Dosegli so več kot zasluženi remis in si ustvarili najboljše šanse za dokončno zasedbo drugega mesta v svoji skupini. Ostali dve srečanju sta minili bolj ali manj v okviru napovedi: Dopolavor iz tobačne tovarne je knjižl svoje dve točki pri Zabjaku, Mars pa pri Viču. Jedrji vsakekar s skoraj dvočestvilnim izkupičkom. V turnirju B se karte obračajo tako, da bosta bržkone oba finalist Ljubljana in Mars, za tretje mesto na bo odločilna tekma med Mladiko in Dopolavorom iz tobačne tovarne. Če je pametno, da se spuščamo v napovedi... O večerjnih tekмах pa še tole:

V turnirju A

je najprej Vič porazil Mladiko z 1 : 0 (0 : 0). Živahna tekma, v kateri so zmagali boljše. V drugi tekmi je Mladika po vztrajnem odporu Dopolavora iz tobačne

Gobineauem značaju je bilo nedvomno nekoliko teža, kar je tako čislal pri Orientalci: ljubezni do nepredvidenih dogodkov in do nemira. Rad je imel trenutek, kakor koli je sicer umel odpirati duševne oči v preteklost in v prihodnost. Najbolj pa je obduoval junake, ki žive na gorskih vrhovih, kjer ni več toliko cvetja, zato pa so obzorja jasna in ostro zarisana in odkoder človek najlaže opazuje večno zarenje življenja. Kakor njezuje junak Cesare Borgia, je tudi Gobineau vzklizal usodi, gledajoč v levje žrelo smrti: »Dokler jaz živim, je svet moj«. Zanj je bil najvišji zakon: živeti, rasti, razvijati v sebi to, kar je v nas najbolj prebojno in največje, da bi lahko s katerega koli mesta stopili v široko, zračnejšo, višje ležečo sfero. Bil je oznanjevalec nauka, da gre vlada močnim in da je Bog ustvaril po svoji podobi samo velikega, izrednega človeka, ne pa človeka sploh. Šestdeset let po Gobineauovi smrti je stopila Gobineauova filozofija zgodovine v živo središče zgodovinskega dogajanja.

Studija o Vergu. V zbirki »Scrittori italiani con notizie storiche e letterarie« je izšla 120 str. obsegajoča slovstvena studija V. Filippina »Verga«. Pisec obravnava z raznih vidikov delo odličnega sicilijskega verista in je tako prispeval nov delež k proučevanju pisatelja, čigar delo je v zadnjih letih vzbudilo večje zanimanje, »akor ga je bilo deležno prejšnje čase«.

O Glanu Superbiu, avtorju triestinskih romanov »Donne nella vita di Stefano Premuda« in »Ritornello«, je izšla studija iz peresa Maria Alicata v najnovejšem zvezku rimske revije »Primato«.

Turnir B

Ljubljana — Mladika 1 : 1 (0 : 1). Trideset minut oblega Ljubljana nasprotnika, toda vse kar doseže, je serija kotov in strelav v oblake. Potem pride senzacija! Napad Mladike prodrje po levi in šebenik ne izgubi priščnosti do konca ter spravi Rožiča na led, 1 : 0 za Ml. Po odmoru se situacija nikakor nebe menjati: v korist močnejšega na papirju, Mladika tudi napada in zastrelja »sigurni« gol štev. 2. Pozneje je spet Ljubljana gospodarica na igrišču, toda kljub temu štejemo samo neizrabljene kote in neizkoriščene pozicije. Bolj ko se igra bliža koncu, tem večji je pritisk belo-zelenih, dokler se slednjič — naša ura je tekla že 38 minut v drugem polčasu — Haclerju ne posreči najti iz mreže pred vrati prazen prostor ob sicer silno čučem Razborniku. To je bilo izenačenje in kmalu nato — konec.

Ljubljana je igrala raztrgano in brez prave volje, spremljala pa jo je tudi precejšnja smola, medtem ko se je Mladika lotila svoje naloge z brezprimerno požrtvovalnostjo in je zato tudi prejela zaslužen nagrado. Prav za prav bi zaslužila obe točki, saj je poleg volje do zmage poslala na igrišče tudi nekaj prav dobrih igralcev. Sodil je tekmo g. Pušenjak.

Dopolavor iz tobačne tovarne — Zabjek 3 : 0 (2 : 0). Izredni Dopolavora so kmalu po prvih udarcih pokazali, da menijo imeti prvo bresedo na igrišču. Pridno so napadali in se otresali nasprotnika pri posameznih poskusih, da bi jim škodoval, ter tako že po 15 minutah imeli svoj gol v dobro. Tako neto so še enkrat našli pot v mrežo Zabjaka, toda sodnik ni bil sporazumen. Pet minut kasneje pa so res še enkrat presenetili nasprotnega vratarja iz precejšnje daljave in izid je bil 2 : 0 zanje. Do odmore se stanje ni več spremenilo, še manj efektno pa je potekala druga polovica igre. Bilo je mnogo tekanja in prizadevanja, še več pa nekoristnega nabijanja z obeh strani, čeprav je treba priznati, da so največje nevarnosti vsak čas grozile Zabjaku.

Eno izmed njih je sremenil v tretji gol (3:0) srednji napadalec Dopolavora, potem pa sta oba vratarja pridno skrbeli, da je ostalo pri doseženem.

Zmaga Dopolavora je bila zaslužena, priznati pa je treba, da se je tudi Zabjek, ki v teh tekmah prav za prav leše preživlja svoj ognjeni krst v tekmah za točke, držal nad vse pričakovanje. Tudi to igro je sodil g. Pušenjak.

Mars — Vič 9 : 0 (3 : 0). Doseženi izid te tekme skoraj ne bi potrebovali dolgega komentarja, toda resnici na ljubo je treba ugotoviti, da Vičani niti zdaleka niso bili tako šibek nasprotnik, kakor bi kazal izid. Res pa je spet, da je bil Mars večerj razpoložen kakor redkokdaj, njegov napad pa je predvsem streljal iz vseh pozicij in vseh daljav, in slednjič je utrudil marljivega vratarja Vičanov. Močno oporo so imeli Marsovci tudi v rutiniranem Slamiču v krišlji vrsti, ki je sredi malih nasprotnikov z Viča opravil mnogo koristnega dela in zmerom znova pošiljal mnoge uporabne žoge v ospredje. Vičanom moramo šteti v dobro, da so kl

Jesensko sovkanje

Popoldne sredi oktobra, Sonce nima več sile, a greje še prijetno. Visok gozd blizu majhne gošče se koplje v zlatorumeni barvi listavcev, pomešani s prijetnim zelenim iglavcem. Povsod tišina. Čuje se le šebetanje po borkovju pasočih se sinčih in šuštenje v vrtnicah padajočega odmrlega listja.

Pod srednje velikim drevesom stoji ob gošči precejšnja uta iz smrečja z zadanim vzhodom, da se z nobene strani ne vidi v uto. Drevo je vejasto, a veje so pretekle, skoraj do vrha. Kar jih je bilo odveč, so odsekane pri deblu, vendar segajo ostale še na vse strani. Nima pa več vejic in listja, a do konca niso očistene ker bi se jih sicer ptice bale. Veje so nasekane. Naseke so slab pedenj narazen.

Prostor okrog ute je prečiščen, da ni rašča pregosta. Kar je srednjega ali mladega dreva in kolja, je pri tleh nasekano, da ostane pripognjeno. Tudi tu se vidi naseke kakor na vejah prej omenjenega drevesa.

Z očistene prostora so otrebki zavlačeni na stran.

Ura gre na tri. Z nasmejanimi očmi prikorakata po gozdni stezi k uti ptičarja, vzmeta iz nahrbtnika zvito zajčko in jemljeta iz nje med nepretrganim zavijanjem limanice. Zavijati jih je treba, da se jim ne zatrga in ga ne odnese kaka limanica preveč na škodo druge.

Limanice začneta nastavljati v naseko velikega drevesa od vrha do ute, tako da leže v približno enaki razdalji in tako da priletolega ptiča na obeh straneh telesa.

Ko opravita svoje delo na drevesu, postavit limanice še po nasekanih drevesih in kolih okrog ute.

Nato se skrivata v uto in počakata malo. Starejši potegne iz žepa iz dveh klinčkov na ta način narejeno piščalko, da se vtakne v

zarezu, ki jo ima eden od klinčkov na sredi, drugi z na tanko ostrgano črešnjo kožo oviti klinček.

Piščalka se oglasi in zavpije kakor sova. Počasi se oglasi in oponaša sovo z zaporednim dvakratnim, trikratnim sovkanjem. Kar se sporeti in zadere šoja. Njej odgovori druga in kmalu jih vreči ter hrešči precej po drevu okrog ute. Vmes regečejo srake, šekajo kosi, zvinkljajo s svojim cju, cju, cju sinice. Tudi kaka vrana se pripodi v polkrogu in se zadira nad uto. Vse se hudeje nad sovo, ki jih izživa s svojim oglašanjem iz ute.

Tu čofne prva šoja zvezana z limancami na uto, za njo, druga, tretja tudi po dreveskih in kolih okrog ute nastavljen limanice opravljajo svoje delo dobro. Da bi jezečih se šoj ne prepadli, skoči ptičar, ki ne piska, iz ute šele, ko jih je primerno števílo na tleh, pobere naglo nalovljene šoje, jih pomori in pusti živo le ono, ki najbolj kriči. S plenom in z zadirajočo se šoj se skrrije spet v uto. Šoje so se sicer porazgubile po bližnjem drevu, a vpitje njihove tovariške jih zopet privabi na limanice. Kričati pa ne sme žalostno, ker svari s tem svoj rod, da ne gre blizu. V tem primeru jo je treba umoriti in dražiti ponovno s piščalko.

Snake in vrane niso tako drzne kakor šoje. Najrajši letajo okrog ute, regečejo in krakajo ter odganjajo še druge ptice. Rade se pa ujamajo brinovce, drozgi, škinkavci in druga drobnjad. Pevkam očisti ptičar perje od lima ter jih izpusti, če jih ne potrebuje za svoje kletke. Sploh ne lovi iz pridobitnih namenov, ampak zaradi uživanja narave in zavoljo lovskega razpoloženja.

Včasih prileti med limanice tudi kak sova, ki v sovraštvu do sove in telebne zvezan

na tla. Z očmi, polnimi živega ognja te gleda, pripravljen, da te vsak hip kavse ali zagradi s kremplji.

Ko je že veliko limanic na tleh, jih je treba pobrati, po potrebi popraviti in na novo nastavit. Tudi oskubeno perje se mora spraviti v kraj.

Do mraka je uspeh vedno mogoč. Ko odzvojni zdravomariji, se nehajo tudi kosi jeziti.

Vzhajajoče fantovsko sonce in migljajoče zvezde pa vzdamo razne sove, da začno

Pokojni Marenkov Frone iz Trnovega, eden najboljših vnetih ljubljanskih tičarjev, na preži v svoji utli

hukati. Brez šuma hušne nad uto, da bi si ogledala oglašujočo se sestro. V gosti, mehko perje se ji zajedajo limanice, da pade predte. Velike oči ji odsevajo strah in presenečenje.

Sovkanje je uspešnejše v popoldanskih urah, nekako od treh dalje, kakor jutraj. Izvaja pa se lahko od druge polovice septembra do tle, dokler je še listje na drevu in ni snega.

Sovkaš lahko na prostoru, kakor sem ga prej opisal, ali v gošči.

Za en lov potrebuješ do 300 limanic. Dober ptičar si jih napravi sam iz vejic kostanjeve ali brez. Vejice morajo biti vitke, nekako podrgne podenj dolge. Treba jih je osmukati in malo spariti.

Lim se skuha iz ploda omele (*Viscum album L.*) ali ohmelja (*Loranthus Europaeus*).

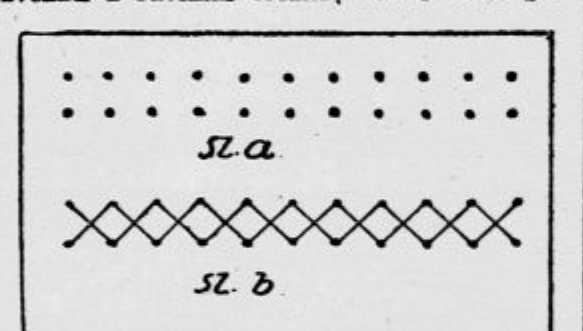
KAJ VEM? KAJ ZNAM?

461. Kaj je v zoologiji Davidova harfa?
462. Kateri stranski produkti nastajajo pri izdelovanju svetilnega puma iz premoga?

463. Kaj je entropija?

464. Čas je denar

Posamezne točke na sliki a) je treba zvezati z ravnimi črtami, kakor kaže sli-

ka b). Za to delo potrebujemo svinčnik in ravnilo. Kakr rešimo to nalogo, da porabimo čim manj časa?

465. Dva soda cvčka

Vinogradnik ima še dva polna soda dobrega cvčka. Pride gostilničar z večjim praznim sodom. Da bi napolnil ta sod, potrebuje ali ves vinogradnikov prvi sod in še eno petino drugega ali vse drugi sod in še eno tretjino prvega soda. Vsi trije sodi držijo skupaj 1440 litrov. Koliko drži vsak sod zase?

Rešitve nalog 24. t. m.:

466. Kurje jajce tehtja okrog 50 g.

467. Most vzdihove v Benetkah se imenuje tako, ker so obsojenci na poti preko tega mesta poslednjič videli nebo.

dveh grmičastih zajedavk, ki se občasno moreta skriti med golimi vejami rednika, saj sta zeleni. Pri nas ju imenujejo ljudje ptičji lim enako kakor Nemci Vogelkiab (kleben), Vogelklein.

Zajedavki rastejo na raznih listavcih in iglavcih. To grmičevje je krhko, lahko in občrta zelo dolgo svojo zeleno barvo, zato je kot božično okrasno zelenje pri Angležih zelo cenjeno. Pri nas ga je največ na Dolenskem, kjer verujejo tudi v njegovo zaščitno moč pred hudobnimi duhovi.

Sad je okrogel in dozori pri omele novembra ali decembra, pri ohmelji septembra. Zelo radi ga jedo drozgi, ki skrbje za njegovo razpoloženje. Neprebavljivo seme izmetavajo po vejah deloma iz kijuna, deloma še kaljivo iz svojih prebavil. Zato

pravi latinski rek: *turdus ipse sibi cacat malum* (drozg si sam izmetava zlo).

Iz okroglih jagod omenjenih zajedavk, ki so zelo lepljive, so si kuhali lim za lov ptic že stari Rimljani.

Lim se kuha najbolje v lončenih posodah na živi žerjavi. Da se ne pripali, ga je treba pridno mešati. Od lučnin se mora v vodi izčistiti, dokler je še vroč, ker gredo takrat lučnine rade od njega. Le dobro opran lim je dober. Dokler je še gorak, vlijemo vanj pri toplem vremenu navadnega olja, pri mrzlem pa lanenega, da se ne strdi.

Sibice, in sicer kar po 40 do 50 naenkrat, polijemo z limom, ko je docela mehak in se vleče na gostu. V vsako roko iz primerno polovico in jih ovijamo, da se popolnoma polimajo. Shranjujemo jih v usnjatih krpah ali v kožah, na primer v zajčjih. Dr. J. L.

458. Telesa se s segrevanjem vobče raztezajo in se z ohlajevanjem vobče krčijo.

Steklo je slab prevodnik toplote. Če drzimo stekleno cevko v plamen, postane steklo vroče samo na tistem mestu, ki leži neposredno v plamenu. Drugi deli stekla ostanejo hladni in zato raztezanje ni enakomerno na vse strani; nastanejo napetosti, ki raznesejo steklo. Če hočemo cevko enakomerno segreti, jo moramo vrteti, da plamen vse dele stekla počasi in enakomerno segreva. Enako je s posodo iz navadnega stekla, če vlijemo vanjo vročo tekočino ali jo postavimo na vročo ploščo.

459. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

460. Rešitev križanke

Vodoravno: 1. Ljubljana, 8. kojot, 9. ko, 11. sud, 12. um, 13. aga, 15. ara, 16. nil, 17. sin, 18. dis, 20. ris, 22. il, 23. pol, 25. ki, 26. Milan, 28. Apolonija.

Navpično: 1. loka, 2. uk, 3. bos, 4. ljub, 5. jod, 6. at(mostera), 7. Alma, 10. ognil, 12. urnik, 14. ais, 15. air, 18. diva, 19. polo, 21. sila, 23. pil, 24. lan, 26. Mo(liden), 27. ni.

461. Kaj je v zoologiji Davidova harfa?

462. Kateri stranski produkti nastajajo pri izdelovanju svetilnega puma iz premoga?

463. Kaj je entropija?

464. Čas je denar

Posamezne točke na sliki a) je treba zvezati z ravnimi črtami, kakor kaže sli-

ka b). Za to delo potrebujemo svinčnik in ravnilo. Kakr rešimo to nalogo, da porabimo čim manj časa?

465. Dva soda cvčka

Vinogradnik ima še dva polna soda dobrega cvčka. Pride gostilničar z večjim praznim sodom. Da bi napolnil ta sod, potrebuje ali ves vinogradnikov prvi sod in še eno petino drugega ali vse drugi sod in še eno tretjino prvega soda. Vsi trije sodi držijo skupaj 1440 litrov. Koliko drži vsak sod zase?

Rešitve nalog 24. t. m.:

466. Kurje jajce tehtja okrog 50 g.

467. Most vzdihove v Benetkah se imenuje tako, ker so obsojenci na poti preko tega mesta poslednjič videli nebo.

468. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

469. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

470. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

471. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

472. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

473. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

474. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

475. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

476. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

477. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

478. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

479. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

480. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

481. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

482. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

483. Kako je lenuh živel?

Lenuh je postal star 50 let. Od začetka 19. leta do smrti je pretekel 32 let. Od teh je prespal 3/4 t. j. 12 let, jedel in pil je 1/4 t. j. 2 let, s spreduhi je pregal 1/4 t. j. 8 let, z igrami potratil je 3/4 t. j. 6 let, v naslanjaju je predehal 1/4 t. j. 2 let in se je pravemu delu posvetil 2 let, sku-

MODA IN DOM

Krznene drobnarije

Verjemite ali ne — toda neka posebna tehnika, kako se nam je dobro obleči, obstoja v resnici. Prvo pravilo tega načina je videz, kakor da se nismo posebno

potrudile za svojo eleganco. Ali z drugimi besedami: izgledati moramo tako, kakor da se moramo zahvaliti zgolj slušaju, če je naša zunajost kar se da priklupna. Kajti v pravi eleganci ne sme biti nič krčevitega. Toda ta samoumevna eleganca mora nastati le iz mirnega preudarka. Četudi nosimo svoje obleke, plašč in klobuke tako brezbržno kakor ciganka svojega otroka, mora biti vendarle vse to natančno izračunano in premišljeno. Bolj kakor kdaj poprej moramo paziti na to, da ustvarimo iz izbera oblek in barv neko enotnost, kajti v sedanjih okolištinah ne moremo tako hitro popraviti morebitnih zmot kakor nekoč. Drobnarije, ki dajejo tej osnovni podlagi svežost in sijaj, ki sta ji potrebna, so torej dandanes bolj važne kakor kdajkoli. Večinoma se pojavijo te drobnarije in to tam kakor po nekem zabavnem naključju in si na skoro tajinstven način pridobe splošno priljubljenost. In tedaj se vse vprašamo: Kako da se že prej nismo domislile tega preprostega načina, kako polpečati star plašč ali ponošeno obleko? Nešteto je drobnarij, ki jih letos prinaša moda, nešteto si jih bomo same izmislile, kot pobuda pa naj nam služi prikupna krznena garnitura, ki si jo pripravljajo elegantne Parižanke za prvi namet zimskega mraza. Tu gre za krznene dokolenke, krznene rokavice in za rob enakega krzna na širokokrajnem jesenskem klobuku. V ta namen se lahko poslužimo kakih ostankov krzna, ki jih imamo doma, garnituro pa lahko izdelamo tudi iz cenenejšega krzna — iz jančka ali kunčjih kožic, ki jih ni težko dobiti.

Nove poslastice iz jabolč

Jabolčni riž (serviramo ga otrokom namesto mlečnega riža, količina zadostuje za 4 osebe). 1/4 kg drobno razrezanih jabolč kuhamo skupno s škodolico poparjenega riža in z dovolj vode do mehkega. Nato vse skupaj pretlačimo skozi sito in začnimo s sladkorjem, cimetom in z nekoliko nastignjenih limonovih olupkov ter še enkrat prekuhamo. Preden serviramo, vmešamo v to riževo kašo še rumenjak, ki smo ga dobro razteple v žlici mleka.

Finji jabolčni cmoki. 1/4 kg jabolč razrežemo v drobne kocke in jim primešamo 1 jajce, za oreh veliko kopicico masla ali surovega masla in toliko moke, da drži testo skupaj. Z žlico zajemamo iz zmesi cmoke in jih zakuhamo v lahni soljeni vodi. Serviramo s sladkorjem in s cimetom, lahko pa jih še poprej posujemo s praženimi drobtinami.

Jabolčna pečenka. 30 dkg starega kruha namočimo v vnu ali vodi in ga nato zgnemo v gladko gmoč. 1/4 kg jabolč drobno nastrgamo in jim dodamo sladkorja po okusu, pest opranih rozin in nekoliko zmletih orehov. V nizki kozici razgrejemo nekoliko olja ali masla ali masti, na to položimo lego namočenega kruha, potlej pa jabolčno zmes in končno še ves preostali kruh. V škodolici prežvrkijamo 3 decilitre vode z mlečnim prahom, z 1 rumenjakom in jedlino žlico moke ter polijemo s tem jed, katero večkrat prehodimo z vilicami, da prodre vanjo tekočina. Na rahlem ognju pečemo jabolčno pečenko približno 25 minut, da postane lepo zlatorjava, nato pa jo zvrzemo v drugo namazano kozico, da se prepeče še na drugi strani.

Škrobnice. 30 dkg starega kruha namočimo v vnu ali vodi in ga nato zgnemo v gladko gmoč. 1/4 kg jabolč drobno nastrgamo in jim dodamo sladkorja po okusu, pest opranih rozin in nekoliko zmletih orehov. V nizki kozici razgrejemo nekoliko olja ali masla ali masti, na to položimo lego namočenega kruha, potlej pa jabolčno zmes in končno še ves preostali kruh. V škodolici prežvrkijamo 3 decilitre vode z mlečnim prahom, z 1 rumenjakom in jedlino žlico moke ter polijemo s tem jed, katero večkrat prehodimo z vilicami, da prodre vanjo tekočina. Na rahlem ognju pečemo jabolčno pečenko približno 25 minut, da postane lepo zlatorjava, nato pa jo zvrzemo v drugo namazano kozico, da se prepeče še na drugi strani.

Škrobnice. 30 dkg starega kruha namočimo v vnu ali vodi in ga nato zgnemo v gladko gmoč. 1/4 kg jabolč drobno nastrgamo in jim dodamo sladkorja po okusu, pest opranih rozin in nekoliko zmletih orehov. V nizki kozici razgrejemo nekoliko olja ali masla ali masti, na to položimo lego namočenega kruha, potlej pa jabolčno zmes in končno še ves preostali kruh. V škodolici prežvrkijamo 3 decilitre vode z mlečnim prahom, z 1 rumenjakom in jedlino žlico moke ter polijemo s tem jed, katero večkrat prehodimo z vilicami, da prodre vanjo tekočina. Na rahlem ognju pečemo jabolčno pečenko približno 25 minut, da postane lepo zlatorjava, nato pa jo zvrzemo v drugo namazano kozico, da se prepeče še na drugi strani.

Škrobnice. 30 dkg starega kruha namočimo v vnu ali vodi in ga nato zgnemo v gladko gmoč. 1/4 kg jabolč drobno nastrgamo in jim dodamo sladkorja po okusu, pest opranih rozin in nekoliko zmletih orehov. V nizki kozici razgrejemo nekoliko olja ali masla ali masti, na to položimo lego namočenega kruha, potlej pa jabolčno zmes in končno še ves preostali kruh. V škodolici prežvrkijamo 3 decilitre vode z mlečnim prahom, z 1 rumenjakom in jedlino žlico moke ter polijemo s tem jed, katero večkrat prehodimo z vilicami, da prodre vanjo tekočina. Na rahlem ognju pečemo jabolčno pečenko približno 25 minut, da postane lepo zlatorjava, nato pa jo zvrzemo v drugo namazano kozico, da se prepeče še na drugi strani.

Škrobnice. 30 dkg starega kruha namočimo v vnu ali vodi in ga nato zgnemo v gladko gmoč. 1/4 kg jabolč drobno nastrgamo in jim dodamo sladkorja po okusu, pest opranih rozin in nekoliko zmletih orehov. V nizki kozici razgrejemo nekoliko olja ali masla ali masti, na to položimo lego namočenega kruha, potlej pa jabolčno zmes in končno še ves preostali kruh. V škodolici prežvrkijamo 3 decilitre vode z mlečnim prahom, z 1 rumenjakom in jedlino žlico moke ter polijemo s tem jed, katero večkrat prehodimo z vilicami, da prodre vanjo tekočina. Na rahlem ognju pečemo jabolčno pečenko približno 25 minut, da postane lepo zlatorjava, nato pa jo zvrzemo v drugo namazano kozico, da se prepeče še na drugi strani.

Škrobnice. 30 dkg starega kruha namočimo v vnu ali vodi in ga nato zgnemo v gladko gmoč. 1/4 kg jabolč drobno nastrgamo in jim dodamo sladkorja po okusu, pest opranih rozin in nekoliko zmletih orehov. V nizki kozici razgrejemo nekoliko olja ali masla ali masti, na to položimo lego namočenega kruha, potlej pa jabolčno zmes in končno še ves preostali kruh. V škodolici prežvrkijamo 3 decilitre vode z mlečnim prahom, z 1 rumenjakom in jedlino žlico moke ter polijemo s tem jed, katero večkrat prehodimo z vilicami, da prodre vanjo tekočina. Na rahlem ognju pečemo jabolčno pečenko približno 25 minut, da postane lepo zlatorjava, nato pa jo zvrzemo v drugo namazano kozico, da se prepeče še na drugi strani.

Škrobnice. 30 dkg starega kruha namočimo v vnu ali vodi in ga nato zgnemo v gladko gmoč. 1/4 kg jabolč drobno nastrgamo in jim dodamo sladkorja po okusu, pest opranih rozin in nekoliko zmletih orehov. V nizki kozici razgrejemo nekoliko olja ali masla ali masti, na to položimo lego namočenega kruha, potlej pa jabolčno zmes in končno še ves preostali kruh. V škodolici prežvrkijamo 3 decilitre vode z mlečnim

Zlata in siva jesen

in kako smo se včeraj ob najlepšem vremenu poslavljalji od nje

Ljubljana, 26. oktobra

Vsako leto pišejo jeseni solske naloge o padajočem listju; s podobnimi nalogami pa poslavljamo od jeseni tudi v dnevnikih. Tako je pač, da tudi letos listje pada, kar je treba zapisati. Meščani opazimo marsikaj šele ob nedeljah; tedaj smo do vzetnejši tudi za pomezjo padajočega listja. Med tednom smo zagledani v sivo mestno zidovje, potopjeni v nepogrešljivi ljubljanski megli in samih zemeljskih zadevah ter skrbeh. Če se že zanjamo za vreme, se le zato, da bi vedeli, kakšna bo nedelja.

V nedeljo pa imamo dovolj prilike, da opazimo tudi naravo. Marsikdo se nenačade začudi, ko ob pogledu na gozdove, ki s kakor poslikani s samimi izbranimi, ognjenimi, skratka, jesenskimi barvami; e barve so žive v dvojnem pomenu besede: ne le, da goré, temveč so tudi od dne in celo od ure do ure malo drugačne. Toda malo je pesnikov med nami, ki bi vselej znova ostrmeli nad solčnini zahodom za Rečnikom in ki bi se v nemem občudovanju zagledali v skratke, violičaste ter v svojih posebnih barvah in višinah veličastne planine. Redki so, ki bi s tihom dostojno kot ob najbolj prirčenem doživljanju gledali, kako plapolajo barve na rožinskih in golovskih gozdovih. Človek niti ne opazi, da je jesen, le hlad ga opozarja, da se bo kmalu začela zima. Tako bi nam pesnik padajočega listja lahko očital, da smo »kos mesa« in da vse življenje ne opazimo nič lepšega kakor mestno cesto in mračno zidovje. Vendar bi se pesnik smel navdušiti tudi nad meščani, ko jih nedeljsko opoldansko solnce zvabi v Tivoli. A. se mu ta množica ljudi mladih v resnici ali vsa, po srcu mladih, ne zdi, prava manifestacija, da smo se vendar zvezani z naravo? Nismo prezrli, kako čarodejni režiser spušta jeserški zastor — meglo, ki ga opoldne osvetli z mogočnim žaromtom — s solncem — ter da se je začela v naravi drama, vselej enako lepa in otožna, vselej tako močna, da potegne tudi človeka za seboj. Opazili smo, da je v Tivoliju od cvetelo polno cvetje, a da je namestu njega »zacvetelo« drevje, vzplamelo v živih barvah listje. Pesnik bi dejal, da je prav takšna jesen našega življenja; ko se začne naglo spuščati onkraj zenita, v silino jeseni, vzplamti še kratek čas, pre-

den utone v pepelu. To bi se pa seveda v pesniškem jeziku glasilo drugače.

Res, če nismo doslej opazili, da je jesen lepa, smo morali opaziti vsaj včeraj. Lepa je vselej, a letos je še mnogo lepša, ker umamo vreme po naročilu, Solnce nam je že tako zvesto, da se skoraj bojimo govoriti o njem, kajti najlepši čar baje mine, ko se ga dotakneš z besedo. Včasih je bila jesen zlata po imenu, letos je zlata in še srebrna v resnici. Megla? Tudi ljubljanska megla je lepa; med najlepše jesenske darove jo je treba uvrstiti in zato nam žrtve, da zaradi nje navadno ne vidimo solnce dopolne, n' prevelika. Prav zaradi megle je jesen posebno lepa. Kaj vedo druge o ljubljanskih jesenskih čarih? Tudi solnce ne znajo ceniti tako kakor mi. Megla nam jesen srebri, solnce ga za zlato. Druge ne poznajo tistih prosojnih zračnih parov, ki jih je v slikarstvu odkril impresionizem. Ali niste bili še nikdar med obudovalci ljubljanskih jesenskih večerov, ko se Ljubljanska kotlina začne utapljati v višnjem soju? Zemlja se začne kaditi, la ne veš kdaj; v začetku je čad tako nežna kakor astralne megle. Modrikasti soj se vedno bolj spaja z zelenilom travnikov, z osnovno, violičasto barvo hribovja in gozdov na zahodu in nad vsem tem žari nebo. Večerna svetloba, barve, soj in megla se spajajo v nekaj novega, nerazdružnega.

Takšna je bila naša jesen zlasti v soboto in včeraj. Ljubljana se je najprej okopala v megli, potem pa, ko jo je začelo zati, nenavadno solnce, je ostalo v ozračju še malo višnjavega čada kakor osnovna barva pestre jesenske slike. Baje postanejo ljudje še tem bolj otožni jeseni, ko se jim razgrne pred očmi toliko naravne lepote, ki jih tako živo spominja minljivosti; najlepše je prav tisto, kar tako naglo mine. Otožnosti se človek jeseni res težko otrese; ne tolaži ga misel, da narava vedno znova doživlja pomlad, ker človeško življenje pozna le eno vesno. Naša romanja se prej ali slej končajo na otožnem polju, kamor romamo v vseh svetih.

Že včeraj so meščani v izredno velikih množicah romali na Ljubljansko polje. Zdelo se je, da je praznik mrtvih prestavljen za teden dni prej. Tako je jesensko otožje včeraj naglo legalo ljudem še tem bolj na srca ob tako krasnem vremenu.

Vendar je jesen lepa, čeprav bi cvetele same krizanteme in meščani poznajo tudi mero žalosti kakor veselja. Včasih so res čemerni, a nikdar ne pozabijo, da so živi. Ko si je tako prijetno solnce kakor včeraj, bi jim tudi ne smeli zameriti, če ga uživajo s tihim zadovoljstvom, kakor jim ne zamerimo, da so ob nedeljah lirični in, čeprav listje še tako žalostno pada, da opazijo ne le prekrasen naravni okvir, temveč tudi njegovo vsebino in ostanejo v njem, na trdnih tleh. Končno se morajo tako ali tako vrniti med mestno zidovje in nedelji sledi ponedeljek, ko je meščanske poezije konec.

SGARAVATTI SEMENTI S. A. PADOVA

Sementi di Ortaggi — Foraggi. ecc.
Sementa za zelenjavo — krmila itd.
Chiedere offerte - Zahtevajte ponudbe

Narodno gledališče

DRAMA

Torek, 27. oktobra: ob 16. uri: Oče naš...
Red Tork
Sreda, 28. oktobra: ob 16.30: Šestero oseb
išče avtorja. Red B
Četrtek, 29. oktobra: ob 16.30: Deseti brat.
Red Četrtek
Petek, 30. oktobra: ob 16 uri: Hamlet. Premierski abonma

Jurčič - Golja: »Deseti brat«. Dramatizacija Jurčičevega romana, ki jo je napravil P. Golja, obsega 16 slik, ki jih veže tralka s čitanjem proze. Vse pozornosti je vredna svojevrsna inscenacija, ki poudarja ilustracijo romana. »Deseti brat« je eno izmed naših najbolj popularnih ljudskih del iz romantične dobe. Igro je zrežiral prof. Šest, naslovno vlogo igra Milan Skrbinšek.

OPERA

Torek, 27. oktobra: ob 16. uri: Gasparone.
Red A
Sreda, 28. oktobra: ob 16. uri: Traviata.
Red Sreda
Četrtek, 29. oktobra: ob 16. uri: Don Pasquale. Premierski abonma

K. Millčker: »Gasparone«. Opereta v treh dejanjih. Libreto po Zelu in Geneceju predelal K. Rogati, prevel Niko Štritar. Osebe:

O cudezu Osram žarnice

Del prodigio della Lampada Osram

Come una buona stufa risparmia carbone, utilizzando economicamente, così la lampada OSRAM-D risparmia corrente perchè questa viene vantaggiosamente trasformata in luce. Le lampade OSRAM-D hanno il filamento a doppia spirale.

Questo significa: Minor consumo di corrente alla efficienza luminosa. LAMPAD E OSRAM-D molta luce e poco consumo

Kakor dobra peč prihrani premog, če ga uporablja ekonomično, tako prihrani žarnica OSRAM-D tok, ker ga le-ta spreminja z uspehom v svetlobo

To pa pomeni: Manjša poraba toka in velik svetlobni učinek.

OSRAM-D ŽARNICA

mnogo svetlobe in majhna poraba

G 7

guverner — Humar, grofica Carlotta — Ivancičeva, župan Nasone — Zupan Ljegov sin Sindulfo — Rus, Erminio — Sladojevič, krčmar Benozzo — M. Sancin, spletična Sora — Barbičeva, Massacio, tihotapec — B. Sancin, Luigi — Planecki, Tonio — Marek, častnik — Jelnikar, sluga — Simončič. Dirigent: R. Simoniti, režiser in koreograf: ing. P. Golovin. Solo plešejo: Bravničarjeva, Japljeva, Kürbos in Pogačar.

Umrli nam je naša ljubljena soproga, dobra mamica, stara mamica, sestra, teta in tašča, gospa

MARIJA KAVČIČ roj. Marjek

po kratki mučni bolezni v 71. letu starosti, previedena s tolažili sv. vere.
Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 27. oktobra 1942 ob ½ 3. uri popoldne z žal — kapele sv. Krištofa — k Sv. Križu.

Ljubljana, Beograd, Pančevo, dne 25. oktobra 1942.

Globoko žalujoči:

FRANC KAVČIČ, soprog; FANI, hčerka, VLADIMIR, sin; BETI, sinaha; HILDA, JOZE, LIJA, ALMA, vnuki in vnukinje — ter ostalo sorodstvo

Umrli nam je naš ljubi mož in oče, gospod

Luka Pišlar

Pogreb bo v torek, dne 27. oktobra 1. 1942. ob 4. uri popoldne z žal — kapele sv. Jožefa — k Sv. Križu.

Ljubljana, Krško, 25. oktobra 1942.

Žalujoče rodbine:

PIŠLAR, A. ZALAR, S. ZALAR, POLJŠAK

Umrli nam je po dolgem trpljenju naš preljubi

Miro Zobec

v 53. letu starosti.
Pokopali smo ga 24. oktobra t. l. v Beogradu.

ŽALUJOČI OSTALI

UPRAVA ZAVODA ZA NOVOTVORBE V LJUBLJANI

objavlja žalostno vest, da je umrl zavodov ustanovitelj, organizator in najzaslužnejši vodja, gospod

docent dr. Josip Cholewa

S svojim delom si je zagotovil najčastnejši spomin in trajno hvalnost bolnikov in zavoda.

LJUBLJANA, dne 26. oktobra 1942.

P. G. Wodehouse:

PODJETNI SAM

Humorističen roman

»Oh ne... bežite!... Saj ne mislite zares?« Braddock je mahoma utihnil in razburjeno vzdignil roke. »Ali, prijateljica, za Boga svetega,« je nadaljeval in uprl oči v čajno mizico, »menda ni vaš namen, da bi pojedli katerega teh ocrtvih kolačkov?«

»Pač, pravkar sem ga hotela,« je odgovorila Kay, »toda če vi ne želite, ga ne bom. Kaj mislite, da niso dobri?«

»Dobri? Draga sestrška duša,« je z resnim glasom rekel mladi človek, »prepričan sem, da pomenijo vrhunce Kiarine kuharske umetnosti, da, nesporni vrhunec. Prisilila me je, da sem tudi jaz enega pojedel, a posrečilo se mi je le, ker je stala pred menoj in čakala, dokler ni bil zadnji kosček pogoltnjen. Res vas ne razumem, da še pogledate to dekle. Kot kuharica ni vredna niti počenega groša.

»Da bi Klara odslovila?« se je zasmejala Kay. »To bi bilo isto, kakor če bi vi hoteli odpustiti njeno mater.«

»Bojim se, da imate prav.«

»Lippettove sorte se ne izbežiš kar tako.«

»Razumem, kaj hočete reči. Vendar bi pa želel, da z mladim človekom, kakršnem sem jaz, ne bi bila tako silno domača.«

»Kaj hočete? Pozna vas skoraj enako dobro kakor jaz. Vrla gospa Lippett vam je bila nekakšna druga mati, in Klara, domnevam, se čuti vašo po polni sestro.«

»Da, res je; a jaz se najbrže ne bom mogel nikoli ogreti za to naziranje.« Pogledal je na uro. »In zdaj se moram hitro obleči. Vas najdem še tukaj, Kay, preden odidem?«

»O da... Kakopak.«

»Dobro. Skušal se bom podvizati. Mislite torej, da bo tisti Irec vžgal?«

»Zgodbica je ena najboljših, kar sem jih kdaj slišala,« je pošteno odgovorilo dekle.

Ko je mladi človek odšel, se je zložno zleknila po naslanjaču in se z zaprtimi očmi predala čaru pokojnega vrta.

»Lahko odnesem čaj, gospodična Kay?« je rekel glas v sosesčini njenega levega komolca. Kay je odprla oči. Jezgra ženska postavica, oblečena v haljo iz potiskane kotenine, je stala zraven nje. Gizdav služkinjski čepec ji je pokrival gmoto strniščinorumenih las ter senčil muhast nasek in široka, a prijazna usta, našobljena, kakor bi hotela vdano zagrliti.

»Tole sem vam prinesla,« je reklo dekle in odložilo tovor, s katerim je bilo pripisihalo po vrtu; mehko odejo, dve blazini in pručico za noge. »Uredite se, kakor je treba, gospodična Kay, pa lahko sladko zaspančkat. Vidim, da morate biti trudni.«

»Strašno si ljubezniva, Klara,« je odgovorila mladenka. »Nikar toliko ne skrbi zame.«

Klara Lippett, hči oblastne žene, ki je kraljevala v gospodinjstvu Willoughbyja Braddocka, je opravljala v vili »Sv. Rafael« posel kuharice in služkinje za vse. Dvanajstletna je bila prišla k Herrickovim z zelo nedoločeni dolžnostmi in dovolj širokodušno odmerjenim delovnim časom, da je utegnila iztikati s trinajstletno Kayo za vrabčimi gnezdi. Z osemnajstimi leti so jo bili pohvalili, da ni ves čas od tistih dob niti enkrat zanemarila svoje dolžnosti. Geslo »zvestoba« je prehajalo pri Lippettovih z matere na hčer; niti zloglasni finančni polom ni mogel pregnati skromnega dekleta od rodbine, ki se ji je pridružil. Ko je odločno spremila ljubljeno gospodično v izgnanstvo, je bila, kakor smo videli, postala kuharica pri gospodu Wrennu, in to, kakor je gospod Braddock upravičeno poudarjal, dokaj slaba kuharica.

»Ne smete se toliko prenatезati, gospodična Kay,« je vneto nadaljevalo dekle. »In zdaj, ko počivate, glejte, da vam bo udobno.«

»Takole je kar dobro,« ji je odgovorila Kay.

Kakor prijatelju Braddocku se je zdelo to pokroviteljstvo časih tudi nji od sile nadležno. Bila je pogumno dekle, in najbolj ji je godilo, da je ošabno gledala svetu v oči, češ: »Kaj meni mar?« Klara, ki jo je negovala kakor redko in nežno rastlino, ji je bila pri tem v napotje. Toda vsak upor je bil zaman. Materinske nature Lippettovk ni bil mogel doslej še nihče obrzdati, in vse je kazalo, da je tudi nikoli nihče obrzdati ne bo.

»Reči hočem, da si ne smete kvariti rok s tem, da preveč delate,« je nadaljevalo vrlo dekle, ko ji je

popravljalo noge na pručici. »Res škoda, da ste prisiljeni...«

Zdajci je obmolnila. Oči so se ji prepadeno ustavile na podnosu.

»Kaj vidim?« je vzklila z očitajočim in razočaranim glasom. »Niti pokusili niste mojih kolačkov! Spekla sem jih nalašč za vas...«

»Ni se mi zdelo prav, da bi si pokvarila kosilo,« je hitro odgovorila Kay. Klara je bila občutljivo dekle, in vsak očitek zoper delo njenih rok jo je bolel. »Prepričana sem, da so izvršni,« je v tolažbo dodala.

»Nu,« je žalostno odgovorila. Klara, »naj bodo dobri ali ne, če ste se nabrusili na »puding«, vam moram na žalost povedati, da je šel po vodi. Mačica je padla v smetano.«

»Bežite!«

»Bogme da. In ko sem jo potegnila iz jušnika, ni bilo v njej niti kapljice več. Mislim pa, da se bo za vas še dobil kosček, če se ga gospod Wrenn ne spomni.«

»Ne, hvala, Klara, pa drugič,« je odvrnila Kay, trudeč se, da bi ostala resna.

»Vsekako poskušam zdaj novo sladko jed z vsemi mogočimi začimbami. Recept sem našla v neki knjigi. Imenuje se »princesina juha s slanino«. Torej ne mislite pokusiti teh kolačkov, gospodična Kay?«

»Ne, hvala... Res ne morem.«

»Izvrstno. Kakor veste.«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani